

Jokilaaksojen pelastuslaitos				
Dokumentti:		Laatija: Pelastuslaitos		Hyväksyjä: Pelastuslaitoksen johtokunta
VersioNro: 1.0	Sivuja: 88 liitteineen	Luonti Pvm: 12.10.2020	Viimeksi tallennettu 12.10.2020	Tulostettu:

JOKILAAKSOJEN ALUEEN PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖS 2021-2024 VERSIO 1.0 16.10.2020

SISÄLLYSLUETTELO

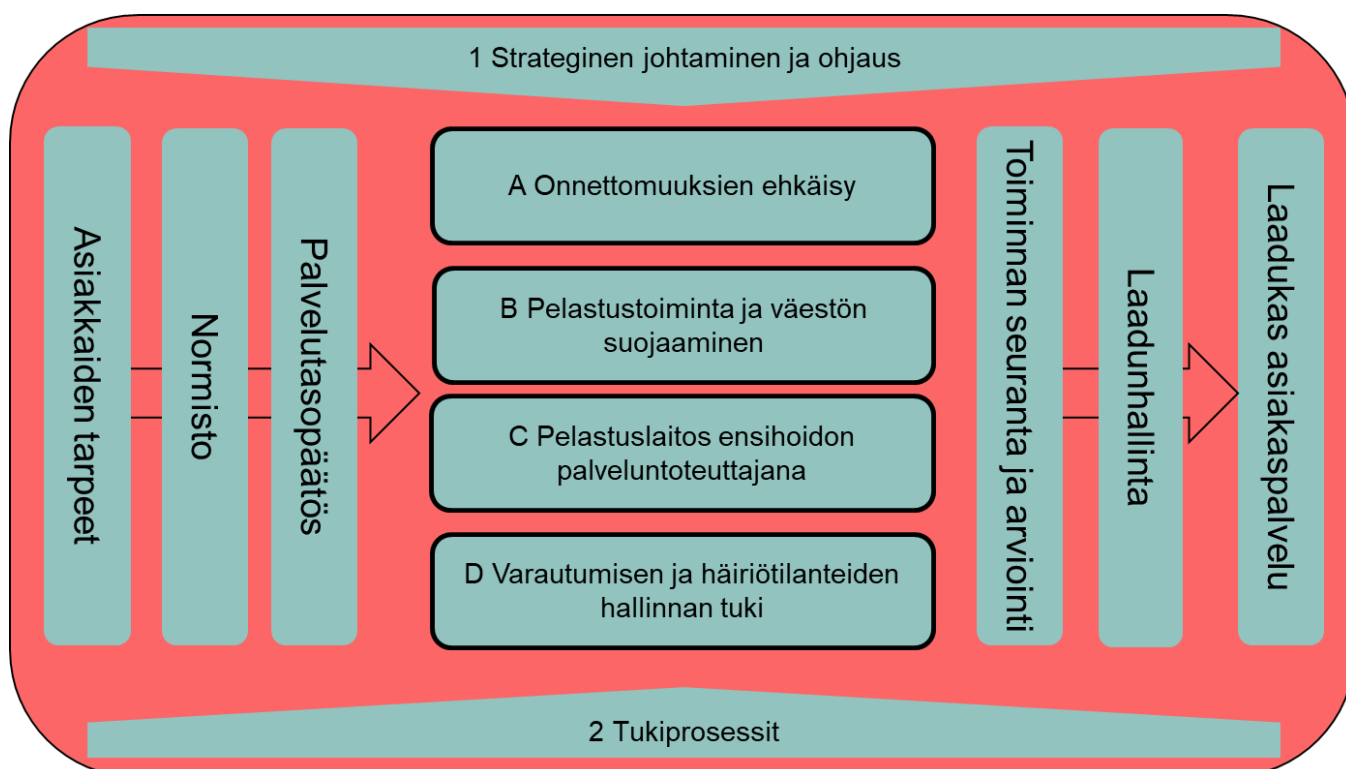
1.	YLEISTÄ.....	4
1.1	Lainsäädäntö	5
1.2	Palvelutasopäätöksen tarkoitus.....	6
1.3	Palvelutasopäätösprosessi	6
1.4	Valtakunnalliset strategiset päämäärät	7
1.5	Jokilaaksojen pelastuslaitoksen strategiset päämäärät.....	9
1.5.1	Palveluajatus	10
1.5.2	Pelastuslaitokset strategiset tavoitteet.....	11
1.5.3	Pelastuslaitoksen kriittiset menestystekijät.....	11
2.	PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET.....	13
2.1	Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi	13
2.2	Uhkien ja riskien arviointi	15
2.3	Palvelutason tavoitteiden ja suorituskvyn arviointi	17
2.4	Palvelutason seuranta ja johtopäätökset	18
3.	PALVELUTASOPÄÄTÖS JOHTAMIS- JA TUKIPALVELUISTA	19
3.1	Hallintopalvelut	19
3.1.1	Talous	19
3.1.2	Henkilöstö	23
3.1.3	Kehittämistoiminta	28
3.1.4	Työsuojelu ja työturvallisuus	34
4.	PALVELUTASOPÄÄTÖS LAKISÄÄTEISISTÄ TEHTÄVISTÄ	36
4.1	Riskienhallinta ja onnettomuuksien ehkäisy	36
4.1.1	Pelastuslaitokselle kuuluva ohjaus	37
4.1.2	Turvallisuusviestintä	38
4.1.3	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi	39
4.1.4	Palontutkinta	41
4.1.5	Valvontatoiminta	42

4.2	Pelastustoiminta ja varautuminen	44
4.2.1	Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin	45
4.2.2	Varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin	58
4.2.3	Poikkeusolot	60
4.3	Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat	61
4.4	Öljyntorjunta	62
5.	PALVELUTASOPÄÄTÖS MUISTA TEHTÄVISTÄ.....	64
5.1	Ensihoitopalvelu	64
5.1.1	Henkilöstö	66
5.1.2	Ensivastetoiminta	66
5.2	Kansainvälinen toiminta	67
5.3	Alueen valmiussuunnittelun tukeminen	68
5.4	Muut mahdolliset tehtävät	69
6.	KEHITTÄMISSUUNNITELMA.....	70
	LIITTEET	80

1. YLEISTÄ

Palvelutasopäätös on alueen pelastustoimelle strateginen ohjausväline, jolla ohjataan pelastuslaitoksen palvelutuotantoa. Palvelutasopäätöksen valmistelua ja sisältöä ohjaavat asiakkaiden tarpeet, pelastustoiminta koskettava normisto. Pelastustoimen ydinprosesseja ovat onnettomuuksien ehkäisy (riskienhallinta), pelastustoiminta ja väestön suojaaminen (pelastustehtävät, varautuminen), pelastuslaitos ensihoidon palvelujen toteuttajana (ensihoitopalvelu johon sisältyy ensivastetoiminta) sekä varautumisen ja häiriöiden hallinnan tuki (kuntien ja kuntayhtymien varautumisen sekä valmiussuunnittelun tukeminen), mikäli näin on kuntien kanssa sovittu tai päätetty palvelutasopäätöksessä.

Pelastuslaitoksen ja sen henkilöstön tehtävänä on toteuttaa asiakkaiden tarpeisiin sekä normeihin perustuvaa palvelutasopäätöstä strategisen sekä operatiivisen johdolla ja ohjauksessa. Ydinprosesseja tukee erilaiset hallinnolliset ja taloudelliset tukiprosessit. Palvelutuotannon toteutumista seurataan ja arvioidaan osana päivittäistä ja vuosittaista toimintaa ja raportointia. Toiminnallisten sekä taloudellisten resursien rajallisuuden vuoksi on erittäin tärkeää jatkuva toiminnan tehokkuuden ja laadun parantaminen osana päivittäistä työtä ja toiminnanohjausta. Tavoitteen on laadukas asiakaspalvelu normaalioloissa, häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Kuva 1. Palvelutasopäätöksen kytkentä pelastuslaitoksen asiakas- ja prosessirajapintoihin

1.1 Lainsäädäntö

Pelastuslaki (379/2011) pykälät 24 §, 25 §, 27 §, 28 §, 29 § ja 85§.

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla (alueen pelastustoimi) siten kuin pelastuslaissa säädetään. Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslaitos.

Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädetystä tehtävistä. Alueen pelastustoimen vastuullisena pelastusviranomaisena toimii asianomainen monijäseninen toimielin (johtokunta).

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

- pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- pelastustoimen valvontatehtävistä;
- väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos:

- voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain perusteella;
- tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
- huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetystä tehtävistä.

Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Pelastuslaitokselle säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittamisestä. Päätös on voimassa määräajan. Aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että alueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä.

1.2 Palvelutasopäätöksen tarkoitus

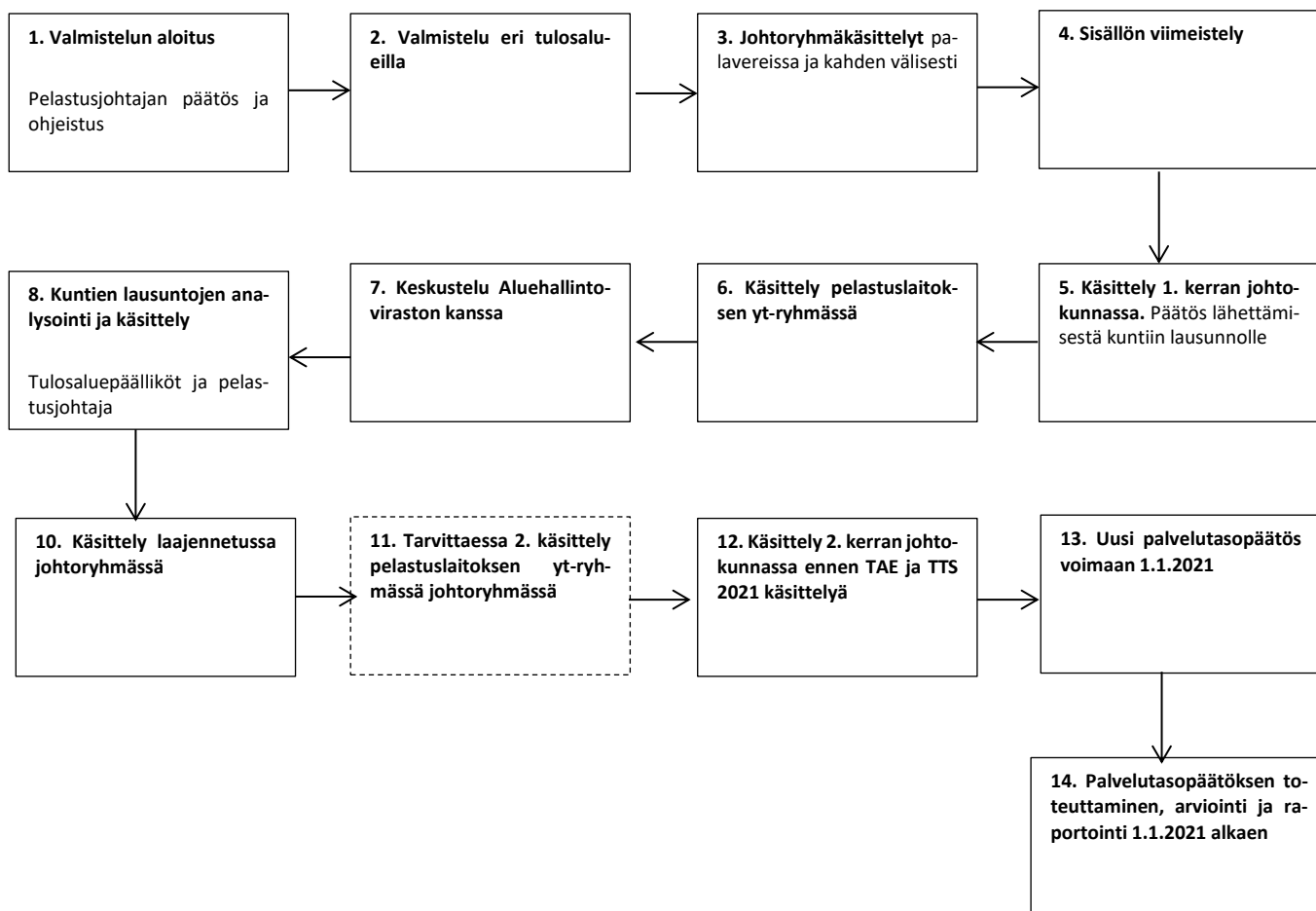
Palvelutasopäätöksessä kuvataan palvelut, joita pelastuslaitos tuottaa palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana. Palveluiden tasolla tarkoitetaan lakisääteisten ohjaus-, turvallisuusviestintä- ja valvontatehtävien suoritelmää ja laatukriteerejä, pelastustoimintaan käytettävien yksiköiden toimintavalmiutta pelastustoimen alueen eri osissa tai muita vastaavia mitattavissa tai arvioitavissa olevia toimintaa ja palvelutuotantoa kuvaavia mittareita.

Tässä palvelutasopäätöksessä esitetään voimavarat yleisellä tasolla.

1.3 Palvelutasopäätösprosessi

Pelastuslain 29 §:n mukaan alueen pelastustoimen on päätettävä palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätös tehdään määräajaksi ja se on toimitettava aluehallintoviranomaiselle. Aluehallintovirasto voi palauttaa palvelutasopäätöksen täydennettäväksi.

Palvelutasopäätösprosessia on kuvattu alla olevassa kuvassa. Palvelutasopäätöksen valmisteluprosessi on kuvattu siten, että siitä ilmenee valmistelun vaiheet sekä varsinaiset päätökset palvelutasoa koskien. Johdokunnan vahvistama lopullinen palvelutasopäätös pidetään nähtävillä paloasemilla ja pelastuslaitoksen verkkosivuilla.

Kaavio 1. Palvelutasopäätösprosessin kuvaus

1.4 Valtakunnalliset strategiset päämäärät

Sisäministeriössä on valmisteltu valtakunnallinen pelastustoimen strategia 2025 ja visio:

Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – yhteistyössä

Pelastustoimen toiminta-ajatus kuvaa pelastustoimen tehtävää ja roolia yhteiskunnassa:

Parannamme yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä:

- vähentämällä onnettomuuksia,
- vastaamalla pelastustoiminnasta,
- osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen,
- rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja

- hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä
- tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Pelastustoimen kansalliset tavoitteet 2025 ovat:

- Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä
 - Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoi ja tuottaa tietoa omiin ja muiden toimijoiden tarpeisiin.
 - Onnettomuusriskit tunnistetaan ja otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.
 - Pelastustoimi vaikuttaa aktiivisesti toimintaympäristössä havaittujen turvallisuuspuutteiden parantamiseksi.
- Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan
 - Pelastustoimella on riskejä vastaavat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maassa.
 - Pelastustoimi sisäisen turvallisuuden toimijana palvelee yhteiskunnan häiriötilanne- ja katastrofivalmiutta kaikissa oloissa, myös poikkeusoloissa.
 - Pelastustoimella on kyky antaa ja vastaanottaa kansainvälistä apua luonnon tai ihmisen aiheuttamissa suuronnettomuus- tai katastrofitilanteissa.
- Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteen sovittaja ja luotettu yhteistyökumppani
 - Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.
 - Pelastustoimi tukee muita toimijoita häiriötilanteisiin varautumisessa.
 - Riskinarviointityö on ennakoivaa ja tuottaa toiminnan ja siviilivalmiuden kehittämistä tukevaa tietoa.
 - Pelastustoimi toimii yhteistyössä eri viranomaisten, yritysten, järjestöjen, vapaaehtoisten (organisaatioiden) ja yhteisöjen kanssa.
- Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti
 - Pelastustoimen palvelut vastaavat valtakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin. Palvelut on mitoitettu tunnistettujen riskien perusteella.
 - Pelastustoimen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinaattia vahvistetaan ja selkeytetään.
 - Pelastustoimi hyödyntää toiminnassaan tehokkaasti aktiivista yhteistyötä ja tutkittua tietoa.
 - Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.
 - Ensihoitopalveluissa tehdään synergiaetujen saavuttamiseksi tiivistä yhteistyötä Sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.
- Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta

- Vahvistetaan ihmisten ja yhteisöjen kykyä vähentää onnettomuuksia, sekä kannustetaan yksilöitä ja yhteisöjä omatoimisuuteen ja vastuunottoon.
- Kehitetään yhdessä eri toimijoiden kanssa omatoimista varautumista.
- Edistetään yksilön ja yhteisöjen kykyä toimia onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa sekä selviytymään seurauksista.
- Pelastustoimeen liittyvää vapaaehtoistoimintaa kehitetään.
- Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapojaan
 - Luodaan uusia toimintatapoja ja palveluita tutkittua tietoa ja uutta teknologiaa hyödynnäen.
 - Vahvistetaan pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja hyödynnetään sitä toiminnassa.
 - Kehitetään pelastustoimea kansainvälisten verkostojen avulla ja osallistumalla kansainväliseen pelastustoimintaan.
- Henkilöstö voi hyvin
 - Pelastustoimen tavoitteena on nolla työtapaturmaa.
 - Johtaminen on linjakasta, avointa ja vuorovaikutteista ja johto on sitoutunut henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen.
 - Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamisen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.
 - Pelastustoimessa edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja monimuotoisuutta.

1.5 Jokilaaksojen pelastuslaitoksen strategiset päämäärät

Pelastuslaitoksen arvot ovat:

- **Inhimillisesti**
- **Ammatillisesti**
- **Luotettavasti**
- **Tehokkaasti ja taloudellisesti**

Inhimillisesti

- Kohtelemme ja palvelemme jokaista yhdenvertaisesti
- Olemme kiinnostuneita ihmisistä ja kysymme: "miten voit?"
- Kohtaamme ihmisen työyhteisössä ja työtehtävässä - vaikeassakin tilanteessa
- Annamme rakentavaa palautetta ja kiitämme hyvin tehdystä työstä

Ammatillisesti

- Toimimme yhteistyökykyisesti ja -haluisesti
- Annamme tilaa uusille ajatuksille - haluamme oppia uutta
- Kehitämme omaa ja työyhteisön osaamista
- Olemme ylpeitä työstämme ja toimimme kaikki pelastusalan puolesta

Luotettavasti

- Annamme tietoa avoimesti ja nostamme rohkeasti asioita esiin
- Toimimme luottamuksen arvoisesti kaikissa tilanteissa
- Osoitamme luottamusta toisillemme
- Kannamme vastuuta yhdessä ja yksilöinä

Taloudellisesti ja tehokkaasti

- Tuotamme palvelumme ja kehitämme toimintaamme laadukkaasti, mahdollisimman tehokkaasti sekä taloudellisesti
- Toimintaamme ohjaa kokonaistaloudellinen ajattelu, jossa kaikkia resurssejamme käytetään tehokkaasti koko alueen pelastustoimen hyväksi

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen visio

Turvallinen ja kriisinkestävä Jokilaaksojen alue

– ennakoiden ja yhteistyössä

1.5.1 Palveluajatus

Vision toteuttamiseksi pelastuslaitos tuottaa palvelunsa säädösten ja sopimusten mukaisesti laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti:

- ylläpitämällä pelastustoiminnan toimintavalmiutta kaikissa turvallisuustilanteissa erilaisia onnettomuus- ja uhkatilanteita varten,
- huolehtimalla aktiivisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisytyöstä,
- toimimalla alueellaan valmiussuunnittelun ja varautumisen asiantuntijana sekä
- tuottamalla erillisiin sopimuksiin perustuen ensihoidon palveluja,
- tekemällä yhteistyötä alueen asukkaiden, yhteisöjen ja viranomaisten kanssa

Palvelujen tuottamisen ja kehittämisen lähtökohtana on henkilöstön osaamisen hyödyntäminen ja kehittäminen Osaava Jokilaakso - mallin mukaisesti koko pelastustoimialueen hyväksi sekä joustavuuden säilyttäminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Palvelut tuotetaan alueen sopimuspalokuntatoimintaa hyödyntäen ja tukien sekä eri yhteistyöverkostojen kanssa yhteistyössä.

Pelastuslaitos voi ottaa tehtäväkseen myös muita tehtäviä, jos lainsäädäntö mahdollistaa ja se on lakisääteisiä tehtäviä vaarantamatta toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

1.5.2 Pelastuslaitokset strategiset tavoitteet

Pelastuslaitos parantaa alueensa turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä:

- vähentämällä onnettomuuksia
- vastaamalla pelastustoiminnasta
- osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen
- rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa
- hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin
- tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja

Pelastuslaitoksen alueelliset tavoitteet 2025 ovat:

- pelastuslaitoksella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan
- pelastuslaitos on siviilivalmiuden vahva yhteen sovittaja ja luotettu yhteistyökumppani
- palvelut on järjestetty laadukkaasti ja kustannustehokkaasti
- jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta
- pelastuslaitos kehittää aktiivisesti toimintatapojaan
- henkilöstö voi hyvin

1.5.3 Pelastuslaitoksen kriittiset menestystekijät

Pelastuslaitoksen suorituskyvyn kannalta kriittisiä menestystekijöitä ovat:

- jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan ja alueen riskeistä

- pelastuslaitos kykenee riskit ja toimintaympäristö huomioiden tuottamaan säädösten, palvelutasopäätöksen ja sopimusten edellyttämät palvelut kaikissa turvallisuustilanteissa
- pelastuslaitoksella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan ja -alueellaan
 - omin toimenpitein ja yhteistyöverkoston avulla vaikutetaan alueen onnettomuusmääriin ja vahinkoihin
 - henkilöstö voi hyvin on osaavaa, motivoitunutta ja riittävän toimintakykyistä
 - varmistetaan riittävät taloudelliset resurssit palvelujen edellyttämän henkilöstön ja kaluston ylläpitoon sekä kehittämiseen
- pelastuslaitos on keskeinen asiantuntijataho ja yhteen sovittaja alueen valmiussuunnittelussa ja varautumisen yhteistyön kehittämisessä
- toimintoja kehitetään tukemaan alueen kriisihallintakykyä ja kriisijohtamista
- organisaatiokulttuuri, jota ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti, tukee tehokasta toimintaa
- lakisääteinen palvelutuotanto ja sopimusperusteinen ensihoitopalvelu tukevat arjessa toisiaan ja henkilöstön käytettävyyttä on mahdollisimman laajaa

2. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET

Pelastuslaki (379/2011) 28 §

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on huomioitava myös toiminta poikkeusoloissa. Palvelutasopäätöksen perustana on lainsäädännön lisäksi 2018–2020 palvelutasokauden arviointi, sen pohjalta tehdyt johtopäätökset sekä Jokilaaksojen alueen riskianalyysi (johtokunta 14.2.2020 8 §).

Vuosien 2018–2020 palvelutasopäätöksen toteutumista on seurattu ja arvioitu, toteutumasta on raportoitu johtokunnalle vuosittain toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

2.1 Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi

Riskienhallinta

Meneillään olevan palvelutasopäätöksen aikaan pelastuslaitos uusi riskianalyysinsä. Riskianalyysissä pureuduttiin alueen toimintaympäristön riskien lisäksi oman toiminnan riskeihin ja suorituskyykyyn vastata niihin. Alueen riskikuvaa jaettiin yhteistyöviranomaisille ja alueemme kunnille. Pelastuslaitoksella on ollut haasteita saavuttaa asetut tavoitteet yritys- ja laitospöhteiden valvonnassa. Vuonna 2019 valvonnan tulos oli jo todella lähellä tavoitetta (99,75%). Valvontatyön tasaiseen jakautumiseen koko vuodelle on luotu suunnitelma, jota esimiesvastuussa olevat valvovat kvartaaleittain.

Turvallisuusviestinnässä otettiin vahvemmin mukaan sosiaalisen median kanavat, joilla tavoitetaan henkilöitä eri kohderyhmistä. Vuoden 2020 alussa pelastuslaitokselle on perustettu turvallisuusviestintäryhmä, jonka tärkeimpänä tehtävänä on luoda vuosittaiset turvallisuusviestintäsuunnitelmat ja kohderyhmäkohtaiset turvallisuusviestintä esitysmateriaalit. Paikallisessa turvallisuussuunnittelussa jatkossa on keskeisessä roolissa alueemme kuntien kanssa perustettu varautumis- ja turvallisuusfoorumi, jossa pelastuslaitoksella on vahva edustus. Palontutkinnan tuloksia ei olla pystytty hyödyntämään laajasti paloturvallisuuden parantamiseksi ja pelastustoiminnan kehittämiseksi. Vuoden 2020 alusta palontutkijoiden työn tuloksien hyödyntämiseen on luotu uudet ohjeistukset.

Vuosien 2018–2020 palvelutasopäätöksen mukaan Jokilaaksojen pelastuslaitoksen tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetutut toimintavalmiusaikatavoitteen 90 %:ssa tehtävistä. Lisäksi tavoitteena on, että tehokkaan pelastustoiminnan alkamisaika täyttyy 80 %:ssa tehtävistä. Tätä tavoitetta pelastuslaitos ei ole kaikilta osin saavuttanut. Kansallisesti tarkasteluna Jokilaaksojen pelastuslaitoksen toimintavalmiusajat olivat kuitenkin hyvällä tasolla.

Vuoden 2020 riskianalyysin perusteella Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella on joitain yksittäisiä ongelmariskiruutuja, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika alittuu 50% vähimmäistavoitteesta. Pelastuslaitos pyrkii korjaamaan ongelmaa muun muassa hälytyslähtöjen ohjeistamisen, henkilöstön akti-

vointipalkkauksen ja muiden kannustimien avulla. Pelastuslaitos seuraa riskiruutujen toimintavalmiusaikojen toteutumisesta aktiivisesti ja mahdollisten ongelmien ilmetessä tekee tarvittavia kehittämistoimenpiteitä.

Pelastustoiminta

Toimintavalmiusajan toteutumisprosentit riskiluokittain						
Riskiluokka	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika			Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika		
	Tavoite	2018	2019	Tavoite	2018	2019
I	90 %	79 %	83 %	80 %	65 %	89 %
II	90 %	76 %	78 %	80 %	82 %	79 %
III	90 %	94 %	98 %	80 %	93 %	97 %
IV	-	100 %	100%	-	98 %	96 %
Yhteensä		92 %	92 %		93 %	92 %

Taulukko 1. Toimintavalmiusajan toteutumisprosentit riskiluokittain (Pronto: 6.7.2020)

Toimintavalmiusajan mediaani riskiluokittain						
Riskiluokka	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika			Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika		
	Tavoite	2018	2019	Tavoite	2018	2019
I	6	5:06	4:53	11:00	10:16	9:56
II	10	7:52	7:28	14:00	10:54	11:35
III	20	8:58	9:14	22:00	12:35	10:19
IV		15:00	14:24		16:04	16:36
Yhteensä	-	11:03	10:39	-	14:10	14:25

Taulukko 2. Toimintavalmiusaikojen mediaaniajat kiireellisissä tehtävissä riskiluokittain (Pronto 6.7.2020)

Palvelutasopäätöskauden 2018-2020 aikana on otettu valtakunnallinen hälytysjärjestelmä Erica onnistuneesti käyttöön Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella. Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista 1363/2018 mukaisesti kaikki pelastustoiminnan suunnitelmat on päivitetty ja pelastuslaitos on järjestänyt suuronnettomuusharjoitukset kohteisiin, joihin tulee laatia ulkoinen pelastussuunnitelma.

Ajoneuvokaluston uusimista on jatkettu palvelutasopäätöskauden aikana. Ajoneuvokalustoa on leasing-rahoituksen myötä pystytty uusimaan suunnitelmien mukaisesti, muttei kuromaan kiinni aikeisempien vuosien sopeutumisista johtuvaa vajetta.

Palvelutasopäätöskauden 2018-2020 aikana on huoltotoiminta keskitetty uudelle Sievin paloasemalle. Kalustosuunnittelija koordinoi kaluston sijoittelun, huollon ja poismyynnin. Tämä huoltotoiminnan keskittäminen palvelee koko pelastuslaitoksen aluetta.

Öljyvahinkojen torjunnan osalta palvelutasopäätöskauden aikana pelastustoimesta tuli vastuu viranomaisen öljytorjunnan johtamisen suhteen rannikolla ja saaristossa. Oman torjuntavalmiuden hankkimisen ja kalustoylläpidon suhteen haasteita tuli vuonna 2020, kun Öljysuojelurahaston avustuskäytännöt muuttuivat, jolloin pelastuslaitos joutuu uudelleen arvioimaan öljytorjunnan kehittämisen ja ylläpidon.

Väestöhälyttimet on päivitetty palvelutasopäätöskaudella nykyaikaisiksi. Väestöhälyttimien osalta tällä hetkellä panostetaan väestöhälyttimien huoltoon ja ylläpitoon.

Varautuminen ja kuntien tukeminen

Palvelutasopäätöskauden 2018–2020 aikana pelastuslaitoksen evakuointisuunnitelma ja valmiussuunnitelma on tarkistettu ja päivitetty. Väestönsuojelusuunnitelma valmistuu vuoden 2020 aikana. Poikkeusolojen riskianalyysin laatiminen on aloitettu yhdessä sotilasviranomaisen kanssa vuoden 2020 aikana. Keskenäisten suunnitelmien valmistuttua pelastuslaitoksen poikkeusoloja koskevat lakisääteiset suunnitelmat ovat ajan tasalla.

Voimassa olevan palvelutasopäätöskauden aikana kuntien varautumisen tukemiseen on saatu palkattua yksi päätoiminen viranhaltija. Kaikkien alueen kuntien valmiussuunnitelmien yleisten osien päivittäminen on käynnistetty pelastuslaitoksen johdolla. Jokilaaksojen alueen kunnat perustivat Jokilaaksojen valmius- ja turvallisuusfoorumin pelastuslaitoksen vahvasta myötävaikutuksesta.

Ensihoitopalvelu

Ensihoitopalvelua ml. ensivastetoiminta on toteutettu ja kehitetty yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa laaditun ensihoidon yhteistyösopimuksen ja PPSHP:n ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti. Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa on laadittu ensivastesopimus Reisjärven kunnan osalta.

2.2 Uhkien ja riskien arviointi

Pelastuslaki (379/2011) 43 §, pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 2012 ja YTS 2010.

Jokilaaksojen pelastustoimialueen riskianalyysi on kokonaisvaltaisesti tarkistettu sekä uudistettu vuosina 2019–2020. Pelastuslaitoksen johtokunta on erikseen käsitellyt (14.2.2020 8 §) palvelutasopäätöksen keskeisenä perustana olevan riskianalyysin. Riskit on arvioitu päivittäisten tilanteiden ja tyypillisimpien häiriötilanteiden näkökulmasta. Poikkeusolojen riskianalyysin valmistelu on käynnistynyt loppukesästä 2020.

Päivittäisten tilanteiden osalta sisäministeriön pelastusosaston laatiman pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 2012 mukaan riskien arviointi muodostuu kolmesta osasta:

- 1) pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia

- 2) tunnistetaan sellaiset onnettomuustyyppit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä
- 3) seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä.

Ensimmäisessä kohdassa on tehty kaikkien pelastuslaitosten käyttämillä valtakunnallisesti yhtenäisillä perusteilla riskiluokitus koko alueelle. Pelastustoimialueen erityispiirteet on pyritty huomioimaan muiden kohtien arvioinnissa.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen on seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Seurannasta tehtyjen johtopäätösten perusteella pelastuslaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä on tarvittaessa tehtävä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille

Pelastuslaitos analysoi ja kokoaa riskianalyysiin riittävän kattavan riskikuvan toiminta-alueesta ja -ympäristöstä sekä pelastuslaitoksen toiminnan sisäisistä riskeistä. Riskianalyysi tukee pelastuslaitoksen toimintojen ja toimintavalmiuden suunnittelua sekä toteutusta. Lisäksi sillä jaetaan pelastuslaitoksen riskikuvaa yhteistyöviranomaisille.

Riskianalyysi toimii lainsäädännön lisäksi pelastustoimen palveluiden mitoituksen sekä palvelutasopäätöksen perustana. Laajempi riskianalyysityö tehdään neljän vuoden välein ennen uuden palvelutasopäätöksen laadintaa. Riskianalyysissä on kuvattu alueen riskit, joilla on vaikutusta pelastuslaitoksen toimintavalmiuden mitoitukseen. Riskianalyysiä päivitetään tarvittaessa myös palvelutasopäätöskauden aikana.

Päivittäisten tilanteiden osalta pelastuslaitos on arvioinut alueen riskit sisäministeriön pelastusosaston laatiman pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 2012:n mukaan seuraavasti:

- jaetaan pelastustoimen alueet riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia
- tunnistetaan sellaiset onnettomuustyyppit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä
- seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä.

Riskianalyysissä korostui alueen väestönkehityksen ennusteiden vaikutus pelastuslaitoksen palvelukykyyn tulevaisuudessa. Valtakunnallinen muuttokehitys alueen kasvukeskuksiin ja väestön ikärakenteen muutos aiheuttavat haasteita sopimushenkilöstön rekrytoinnin lisäksi ensihoidon- ja ensivastetehtävämäärien lisääntymisenä. Väkiluvun väheneminen tietyissä kunnissa asettaa tulevaisuudessa haasteita pelastuslaitoksen lähipalveluiden tuottamiselle jokaiselta paloasemalta nykyiseen tapaan.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhat on arvioitu pelastuslaitoksen keskeisten yhteistyöviranomaisten kanssa. Pelastustoimialueen erityispiirteet ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvatut uhkamallit huomioidaan erikseen valmisteltavassa poikkeusolojen riskianalyysissä.

Tavoite:

Riskianalyysi tukee pelastuslaitoksen toimintavalmiuden suunnittelua ja toteutusta sekä auttaa yhteistyöviranomaisten omaa suunnittelua. Riskianalyysi toimii lainsäädännön lisäksi pelastustoimen palveluiden mitoituksen sekä palvelutasopäätöksen perustana.

Mittarit:

- Ongelmariskiruutujen kehitys ja toimintavalmiuden toteuma

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos analysoi ja kokoaa riskianalyysiin riittävän kattavan riskikuvan toiminta-alueesta ja –ympäristöstä. Riskianalyysi tukee pelastuslaitoksen toimintojen ja toimintavalmiuden suunnittelua sekä toteutusta. Kuntien välisiin maksuosuuksiin vaikuttava riskiruutuaineisto päivitetään tarvittaessa kesken palvelutasopäätöskauden.

Päätös palvelutason kehittamisestä 2021–2024

Riskianalyysi pidetään ajantasaisena. Palvelutasopäätöskaudella kehitetään onnettomuuskehityksen, riskilukujen muutosten ja ongelmariskiruutujen seuranta. Riskianalyysin tietoja pyritään paremmin hyödyntämään pelastuslaitoksen päätöksenteon tukena.

Resurssit

Riskianalytiikan ajantasaisuudesta vastaa riskianalyysityöryhmä riskienhallintapäällikön johdolla. Riskianalyysityöryhmään kuuluu edustus jokaisesta pelastuslaitoksen tulosalueesta.

2.3 Palvelutason tavoitteiden ja suorituskyvyn arviointi

Palvelutasopäätöksessä esitetään pelastuslaitoksen palvelutuotannon tavoitteet sekä suorituskyyvaatimukset ja kehittäminen. Pelastuslaitoksen ydinpalveluja ovat riskienhallinta, pelastustoiminta ja varautuminen sekä ensihoito. Näitä ydinpalveluja tukevia vastuualueita ovat hallintopalvelut ja kehittämistoiminta.

Palvelutasopäätöksessä päätetään alueen kansalaisille, yrityksille ja laitoksille sekä kunnille tuotettavien ydin- ja tukipalvelujen suorituskyvystä, laadusta ja kehittämisestä. Pelastuslaitoksen palvelutuotannon tavoitteet, suorituskyyky sekä kehittäminen on määritelty palvelutasopäätöksessä. Määrittely on tehty toimintaa ohjaavien säädösten ja riskienarvioinnin perusteella, alueen erityispiirteet huomioiden.

2.4 Palvelutason seuranta ja johtopäätökset

Palvelutasopäätöksen toteutumista seurataan ja siitä raportoidaan johtokunnalle toiminnallisten ja taloudellisten tulosten yhteydessä. Kooste seurannassa ja arvioinnin kohteena olevista asioista on kohdassa "Kehittämissuunnitelma". Palvelutasopäätöksen toteutumisen arvioinnin perusteella valitaan toiminnan ja sen kehittämisen painopisteet. Oleellista on huomioida toiminnassa ilmi tulleet puutteet sekä toimintaympäristössä ja riskeissä tapahtuvat muutokset. Arvioinnin tulosten perusteella voidaan toiminnallisia tavoitteita ja kehittämissuunnitelmia tarkistaa.

Varsinaisen palvelutasopäätöksen muuttaminen voi tulla tarpeelliseksi, mikäli säädöksissä, toimintaympäristössä, alueen riskeissä tai pelastuslaitoksen palvelutasossa tapahtuu erityisen merkittäviä muutoksia. Pelastuslaitoksen johtokunta päättää muutoksen laajuuden perusteella siitä edellyttääkö muutos uutta kuntien kuulemista.

3. PALVELUTASOPÄÄTÖS JOHTAMIS- JA TUKIPALVELUISTA

Kappaleissa 3–4 kuvataan pelastuslaitoksen palvelujen nykytila sekä taso, johon pelastuslaitos on sitoutunut toiminnassaan, toiminnon tai palvelutuotannon tavoitteet sekä kehittämistoimenpiteet ja resurssit, joilla tavoitteisiin pyritään.

3.1 Hallintopalvelut

Pelastuslaitoksen hallinnollinen järjestysmuoto perustuu kuntien väliseen yhteistoimintasopimukseen ja Ylivieskan kaupungin hallintosääntöön. Pelastuslaitos on osa Ylivieskan kaupungin organisaatiota. Keskeiset alueen pelastustointa koskevat päätökset palvelutasosta, toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta tekee pelastuslaitoksen johtokunta. Johtokunnassa on edustus kaikista alueen kunnista. Johtokunta edustaa pelastuslain mukaista alueen pelastustointa ollen monijäsenenä toimielimenä alueen pelastusviranomainen.

Pelastuslaitoksen hallinnollisissa palveluissa ja kehittämistoiminnassa tuotetaan johtamis-, ohjaus- ja muita tukipalveluja palvelutuotannon käyttöön.

Tavoitteet

Johtamis-, ohjaus- ja tukipalveluja kehitetään edelleen esimiestyötä tukevaksi ja johdetaan organisaatiokulttuurin kehittymistä tehokkaampaan ja yhtenäisempään suuntaan.

Päätös palvelutasosta

Sujuvat ja toimivat henkilöstö- ja taloushallinnon prosessit.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Laaditaan keskeisimmistä henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseista esimiesten käyttöön prosessikuvaukset.

Resursointi

Johtamis-, ohjaus- ja tukipalveluja tuottavat vastuualueillaan ensisijaisesti pelastusjohtaja, johtoryhmä, keskijohto sekä hallintopalveluissa päätoimisesti hallinto- ja taloussuunnittelija, toimistosihteerit.

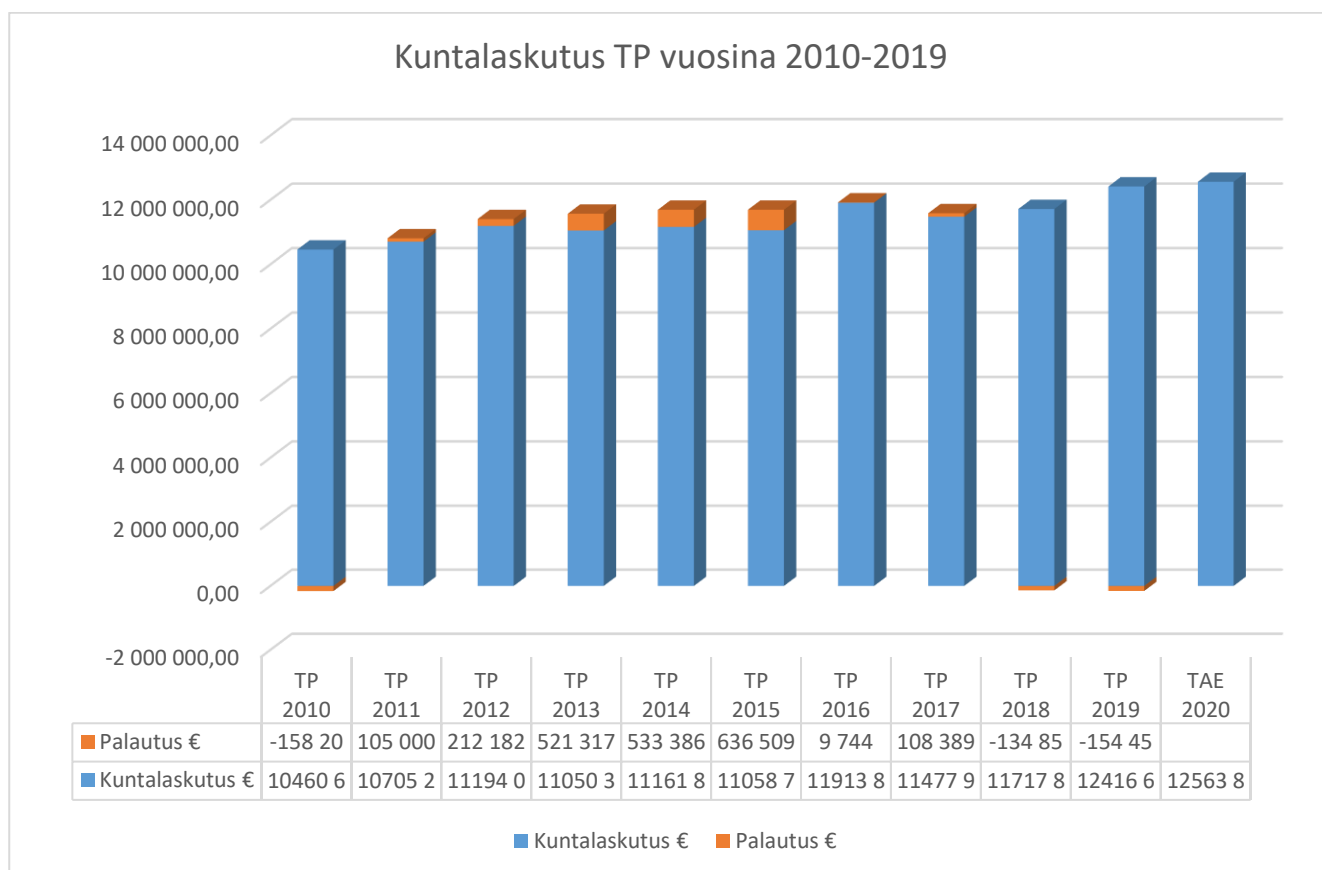
3.1.1 Talous

Pelastustoimen palvelujen osalta talous perustuu yhteistoimintasopimuksen mukaisiin kuntien maksuosuuksiin, jota kutsutaan kuntalaskutukseksi. Kuntalaskutus koostuu pelastuslaitoksen käyttötalouden ja investointien nettomenoista.

Ensihoitopalvelujen talous perustuu ensihoidon keskitettyjen palvelujen ja ensihoidon osalta nettobudjetointiin. Ensihoidon tulojen jälkeen nettomenot laskutetaan sopimuskumppanina olevalta sairaanhoitopiiriltä. Ensihoitopalveluihin sisältyvästä ensivastetoiminnasta on laadittu erilliset sopimukset sairaanhoitopiirien kanssa. Ensivastetoiminnan veloitus perustuu sen arvioituihin kustannuksiin.

Joihinkin investointeihin ja hankkeisiin on mahdollista saada harkinnanvaraisia avustuksia valtion talousarviosta, Palosuojelu- tai Öljysuojarahastoista. Investoinneissa sekä kehittämishankkeissa pyritään hyödyntämään valtionosuuksia ja muita mahdollisia avustuksia, mikäli hankinta suoritetaan ostona omaksi. Leasing-rahoitettuihin hankintoihin ei ole mahdollista saada em. avustuksia. Leasing-rahoitusta käytetään ensisijaisesti ajoneuvohankinnoista.

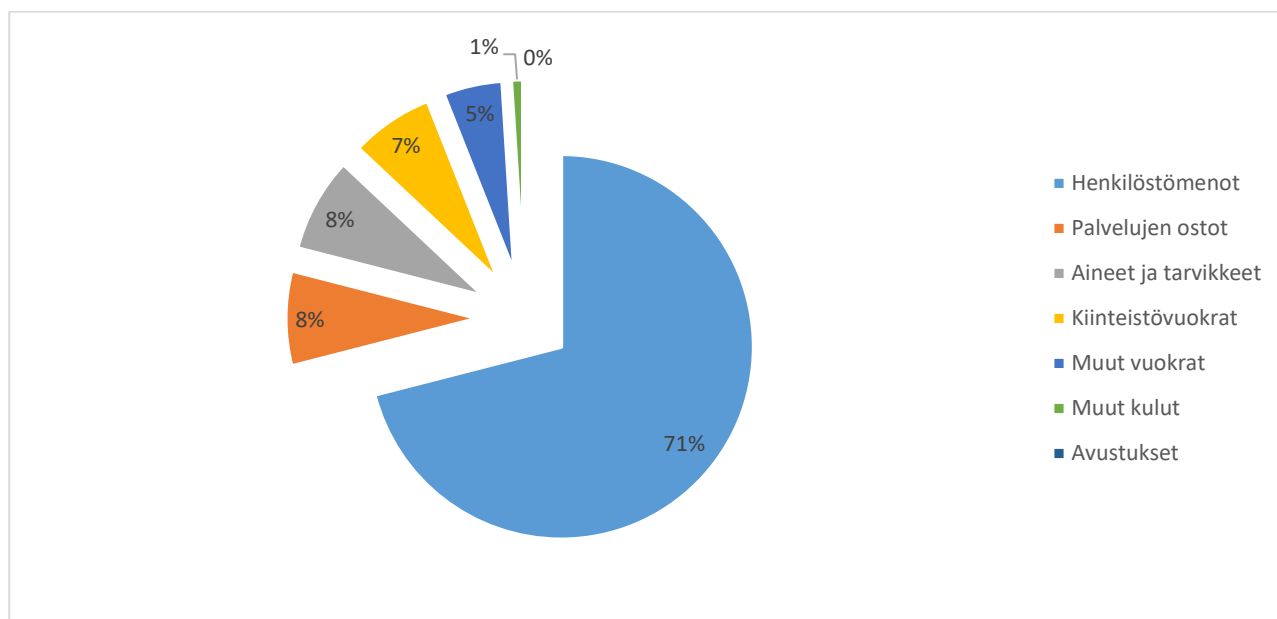
Pelastustoimen lakisääteisistä tai vapaaehtoisista maksullisista palveluista saatavat tulot eivät ole merkittävässä osassa pelastuslaitoksen talouden tulokertymässä. Lakisääteisiin tehtäviin kuulumattomia palveluja tuotetaan hyvin vähän ja satunnaisesti. Lähtökohtana on, etteivät ne vaaranna lakisääteisten tehtävien hoitamista

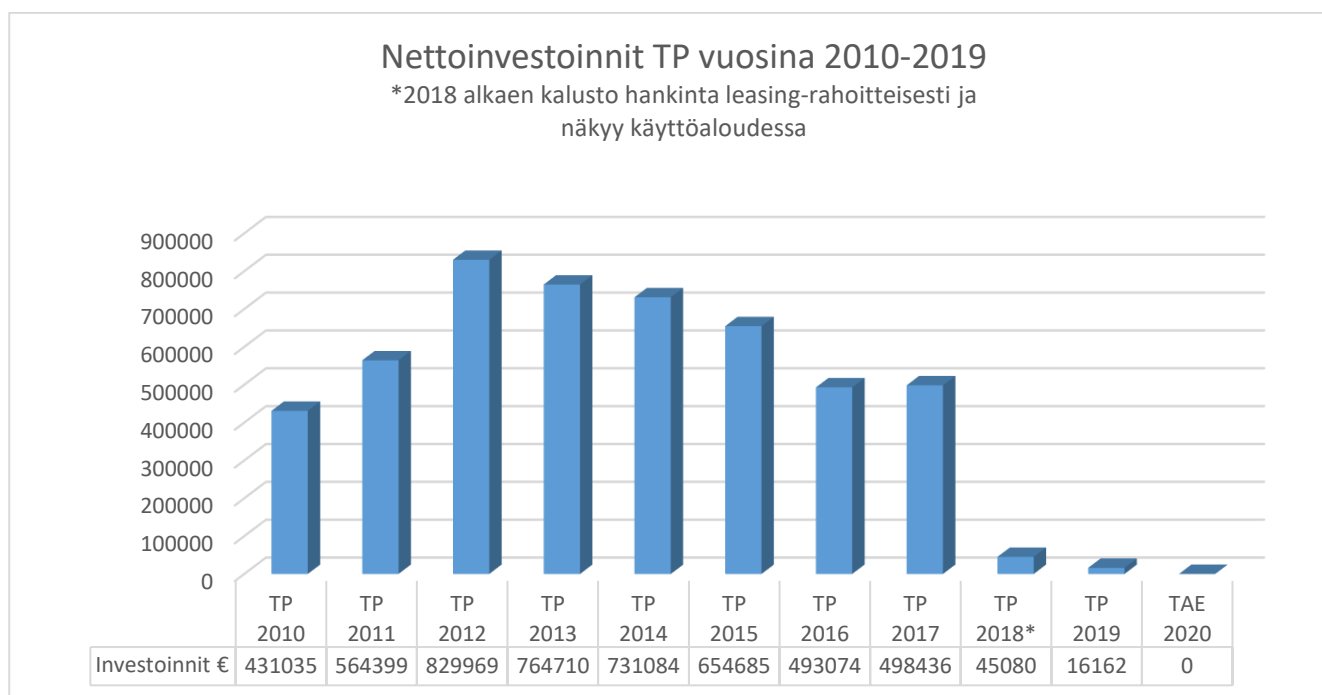
Kaavio 2. Pelastuslaitoksen tilinpäätösten mukainen kuntalaskutus euroina (käyttötalouden ja investointien netto) vuosina 2010–2019 sekä arvio kuntalaskutuksesta vuodelle 2020

Pelastuslaitoksen kuluista pääosa (noin 71 %) on välittömiä palkkakustannuksia. Pelastustoiminnalle on tyypillistä, että onnettomuuksien määrä tai suuret onnettomuudet vaikuttavat suoraan talousarvion toteutumiseen. Pelastuslaitoksen käyttötalouden nettokustannukset, eli kuntalaskutus (sisältäen pääosan investoinneista) tilinpäätöksessä 2019 olivat yhteensä 12.400.541,46 euroa.

Vuoden 2020 talousarviossa kuntalaskutuksen nettosumma, sisältäen leasing-rahoitteiset investoinnit, on 12.563.871 euroa. Talousarvioesityksessä 2021, sisältäen leasing-rahoitteiset investoinnit, kuntalaskutuksen nettosumma on 13.355.818 euroa.

Kaavio 3. Pelastuslaitoksen käyttötalouden kulurakenne tilinpäätöksessä 2019

Kaavio 4. Pelastuslaitoksen nettoinvestoinnit vuosien 2010–2019 tilinpäätöksissä

Investoinnit ovat pääasiassa vanhentuvien pelastusajoneuvojen tai muun pelastuskaluston korvaushankintoja alueen paloasemille.

Palvelutuotannon vaatimukset, toimintavalmiuden ylläpito ja työturvallisuus edellyttävät riittäviä kunnossapito- ja hankintamäärärahoja. Kasvavat kustannukset etenkin paloasemien vuokramenoissa ja välttämättömissä ICT-kuluissa aiheuttavat merkittävän paineen talouden hallintaan. Henkilöstömenojen osalta keskeisiä muuttujia ovat kansalliset palkkaratkaisut ja vuosittainen hälytysmäärien ja niiden suuruusluokan kehitys.

Kuntien kehityksellä on merkittävä vaikutus pelastuslaitoksen toimintaan, kehittämiseen ja talouteen. Toiminnalliset vaatimukset ja talous asettavat käytännössä reunaehdot, joiden puitteissa toimintaa ylläpidetään ja kehitetään. Palvelutasopäätös on perustana kunkin vuoden talousarvion sekä toimintasuunnitelman laadinnassa.

Tavoite

Pelastuslaitos huomioi kuntien taloudellisen kantokyvyn ja kehittää toimintojaan alueellisesti riskit huomioiden mahdollisimman tasapuolisesti. Pelastuslaitoksen palvelutuotantoa pyritään edelleen tehostamaan rajoittamalla kustannusten kasvua pysyväisluonteisin kehittämistoimenpitein.

Mittarit:

- Talousarvioiden toteutumat

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on riittävät taloudelliset resurssit palvelutuotannon ylläpitoon ja kehittämiseen. Kuntalaskutuksen käyttötalouden normaali kehitys vastaa alueen kuntien toimintamenojen yleistä kehitystä. Pelastuslaitoksen investoinnit toteutetaan toistaiseksi pääosin leasing-rahoitteisesti.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Toimintoja ja niiden kehittämistä ohjaa pyrkimys jatkuvaan tehostamiseen ja taloudenhallintaan. Edistään edelleen koko organisaation ja henkilöstön kustannustietoisuutta.

Resursointi

Pelastusjohtaja vastaa pelastuslaitoksen taloudesta. Jokainen tulosaluejohtaja ja tulosyksikön päällikkö vastaa omasta vastuualueestaan myös talouden osalta. Hallinto- ja taloussuunnittelija, erityissuunnittelija sekä toimistosihteerit tuottavat pelastuslaitoksen sisäisiä taloushallintoon liittyviä tukipalveluja. Kuntien Hetapalvelut Oy tuottaa pelastuslaitokselle henkilöstö-, palkkahallinnon ja taloushallinnon tukipalveluja.

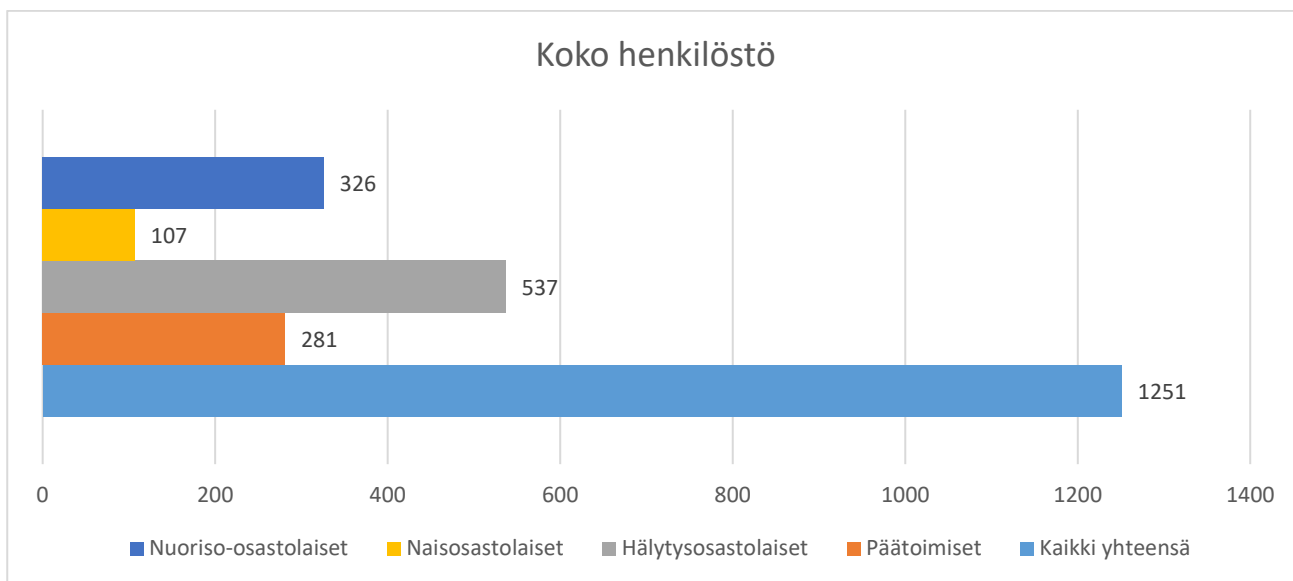
3.1.2 Henkilöstö

Henkilöstö on pelastuslaitoksen keskeinen menestystekijä. Palvelutuotannon kannalta on tärkeää huolehtia henkilöstön riittävästä määrästä, toimintakyvystä, osaamisesta sekä työhyvinvoinnista. Henkilöstöhallinnossa tehokkaat, kannustavat henkilöstöprosessit ja niiden kehittäminen ovat tärkeitä.

Pelastustoiminnan ja ensihoidon henkilöstön kelpoisuusehdoista on säädetty toimialakohtaisissa säädöksissä. Kelpoisuusehdot täyttävän ammattikoulutetun henkilöstön saatavuus erityisesti pelastustoimen virkoihin tai toimiin on ajoittain ongelmallista.

Henkilöstörakenne

Pelastuslaitoksen palveluksessa on viran- ja toimenhaltijoita sekä sopimushenkilöstöä. Sopimushenkilöstö-käsitteellä tarkoitetaan tässä palvelutasopäätöksessä pelastuslaissa määriteltyä pelastuslaitoksen sivutoimista henkilöstöä sekä sopimuspalokuntiin kuuluvaa henkilöstöä.

Kaavio 5. Henkilöstön määrä. (Lähde Promeron 31.12.2019)

Viran- ja toimenhaltijoita on vakinaisessa virka- tai työsuhteessa 248 henkilöä (joulukuu 2019). Kun huomioidaan sekä vakinainen henkilöstö että sijaiset, henkilöstöä on yhteensä 281 henkilöä.

Kaavio 6-7. Vakainainen henkilöstö sukupuoli- ja henkilöstöryhmittäin (Promeron 31.12.2019)

Vakinainen henkilöstö jakaantuu seuraavasti: naisia 74, miehiä 174. Tulosalueittain henkilöstö jakaantuu seuraavasti: hallinto- ja tukipalvelut 1,8 %, riskienhallinnan tulosalue 2,9 %, pelastustoiminnan tulosalue 4,3 %, paloasemien tulosalue 28,8 % ja ensihoidon tulosalue 62,2 %.

Henkilöstöstä päällystöön lukeutuvia on 13 %, alipäällystöön 6 %, miehistöön 79,9 % ja toimistohenkilöstöön 1,1 %. Näihin lukuihin sisältyy myös ensihoitopalveluissa työskentelevä henkilöstö.

Suurimman henkilöstöryhmän muodostaa paloasemien tulosalueen sopimushenkilöstö, jonka työpanos kohdentuu pääasiassa pelastustoimintaan. Paloasemista 10 on henkilökohtaisen työ sopimusjärjestelmän (PVPK) ja 13 palokuntasopimusjärjestelmän (VPK) piirissä.

Sopimushenkilöstöllä on erittäin suuri merkitys alueellisesti kattavan toimintavalmiuden ylläpitämisessä. Hälytysosastoissa alueen sopimuspalokunnissa on eri paloasemilla 537 henkilöä (tilanne elokuu 2020). Hälytysosaston sopimushenkilöstön poistuma on vuosittain noin 5–10 % ja muuttotappiosta kärsivillä paikkakunnilla sopimushenkilöstön saatavuus on erityisen haasteellista. (Lähde: Riskianalyysi 2020).

Päätoimisen miehistön ja alipäälyllystön eläkeikä on korkea suhteessa pelastustoiminnan ja ensihoidon työtehtävien asettamiin fyysisiin vaatimuksiin. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on nouseva ollen 40 (39,92) vuotta (2019). Sopimushenkilöstön keski-ikä vaihtelee eri paloasemilla ollen kuitenkin alhaisempi kuin päätoimisella henkilöstöllä.

Päätoimisen henkilöstön resurssit tulosalueittain ja sopimuspalokuntien hälytysosastojen minimitavoitevahvuudet ilmenevät liitteestä 2.

Tavoite

Pelastuslaitoksella on riittävästi osaavaa ja toimintakykyistä päätoimista henkilökuntaa ja sopimushenkilöstöä etenkin hälytysosastoissa. Alueen sopimuspalokuntien nuorisotyö on vahvaa ja se tukee sopimuspalokuntien hälytysosastoihin ja pelastusalan ammattiin hakeutumista koko alueella

Mittarit:

- päätoimisen henkilöstö työhyvinvointikyselyn tulokset
- henkilöstön vaihtuvuuden väheneminen

Päätös palvelutasosta

Strategisen hyvinvoinnin johtamisen mallin kehittämistä ja siihen liittyviä käytäntöjä jatketaan. Pelastustoimen päätoimisen henkilöstön ja heidän sijaisten kelpoisuusehdot toteutuvat 95 %:sti, pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön kelpoisuustasot määritellään erikseen yhteistyössä sopimuspalokuntien kanssa. Ensihoidon henkilöstön kelpoisuusvaatimukset toteutuvat 100 %:sti.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Kehitetään määrätietoisesti myönteistä työnantajakuva. Henkilöstön toimintakykyä, osaamista ja hyvinvointia edistetään hyvällä henkilöstöpolitiikalla ja kannustamalla toimintakyvyn ylläpitoon. Rekrytointi- ja peruskoulutuskustannuksiin vaikutetaan tehostamalla rekrytointia ja vähentämällä henkilöstön vaihtuvuutta. Sopimushenkilöstön sitoutuneisuutta, motivaatiota, toimintakykyä ja rekrytointia kehitetään yhteistyössä sopimuspalokuntien kanssa.

Sopimuspalokuntatoiminta

Pelastuslaki 29.4.2011/379

Sopimuspalokunnat ovat keskeisimpiä yhteistyökumppaneita Jokilaaksojen pelastuslaitoksen toiminnassa ja kiinteä osa alueen pelastustoimen järjestelmää. Sopimuspalokunnat ovat merkittävässä roolissa pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamisessa erityisesti pelastustoiminnan ja turvallisuusviestinnän osalta. Sopimuspalokuntien toiminnan tärkeys ja yhteiskunnallinen merkitys on tunnustettu niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla.

Tavoite

Tavoitteena on sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytysten varmistaminen. Lisäksi tavoitteena on laatia sopimuspalokuntajärjestelmän toiminnan kuvaus ja suorituskyykyvaatimukset sekä toiminnan kehittämisen ohjaaminen tietoa käyttäen. Tavoitteena on myös kehittää sopimuspalokuntien toimintaa kokonaisvaltaisesti siten, että kehittämistoimien vaikuttavuutta tavoitellaan ja tarkastellaan niin kansallisesti, alueellisesti kuin paikallisestikin.

Mittarit:

- sopimuspalokuntien lukumäärä
- hälytyssastolaisten lukumäärä
- sopimushenkilöstön työhyvinvointikyselyn tulokset
- sopimuspalokuntatoiminnan kehittämishankkeen tulokset ja niiden toimivuus sopimuspalokuntajärjestelmässä

Päätös palvelutasosta

Sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytykset turvataan. Alueen sopimuspalokuntien toimintaa kehitetään kiinteässä ja systemaattisessa yhteistyössä sopimuspalokuntien kesken.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseksi perustetaan laajapohjainen hanke, jonka tehtävänä on tuottaa sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisohjelma perusteluosioineen. Hanke voidaan toteuttaa omana hankkeena tai tarvittaessa voidaan osallistua laajempaan hankekokonaisuuteen, jossa on myös muita toimijoita.

Resursointi

Sopimuspalokuntatoiminnan ylläpitäminen, kehittäminen ja tukeminen edellyttävät resursointia ensisijaisesti paloasemien tulosalueen osalta, mutta käytännössä resursseja tähän kuitenkin käytetään muiltakin tulosalueilta. Erillisen kehittämishankkeen laajuudesta riippuen voidaan arvioida siihen tarvittavan n. 1 htv hankkeen ajaksi.

Palokuntanuorisotyö

Sopimuspalokuntien hälytysosastojen henkilöstöresurssien rekrytoimisessa ja kehittämisessä palokuntanuorisotoiminta on pelastuslaitoksen omiin tutkimuksiin perustuen merkittävässä asemassa. Useimmissa sopimuspalokunnissa palokuntanuorisotyötä myös tehdään (2020: 21 osastoa).

Tavoite

Palokuntanuorisotoiminnan tavoitteena on kasvattaa sekä sopimuspalokuntien hälytysosastoihin motivoituneita ja palokuntatoimintaan perehtyneitä henkilöitä, että turvallisuusasioissa oma-aloitteisia ja niihin myönteisesti suhtautuvia nuoria.

Mittarit:

- Osastojen lukumäärä: Tavoitteena on, että jokaisella sopimuspalokunnalla on toimiva palokuntanuoriso-osasto.
- Palokuntanuorten lukumäärä: Tavoitteena on, että yhteensä alueella sopimuspalokunnissa kirjoilla olevien palokuntanuorten määrä kasvaa.
- Hälytysosastoihin nousevien lukumäärä: Tavoitteena on, että palokuntanuoriso-osastoista nousee nuoria hälytysosastoihin.

Päätös palvelutasosta

Alueen sopimuspalokuntien nuoriso-osastojen toimintaa kehitetään vastuuhenkilöiden toimintaa tuke-
malla ja nuoriso-osastojen toimintaedellytyksiä parantamalla.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Palokuntanuorisotoiminnan kehittämiseksi ohjataan päätoimisen henkilökunnan työpanosta osana sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi erillistä työryhmää ja päätoimista henkilöresurssia. Palvelutasopäätöskauden alussa vuonna 2021 arvioidaan yhteistyössä sopimuspalokuntien kanssa palokuntasopimuksiin tarvittavat tarkennukset, jotta sopimuspalokunnilla olisi mahdollisuus hankkia ja ylläpitää palokuntanuorisotyössä tarvittavaa kalustoa.

Resursointi

Palokuntanuorisotoiminnan tukeminen edellyttää 0,2 htv:n resursointia alkuvaiheessa. Jatkuvuuden turvaaminen edellyttää arviolta 0,5 htv:n resurssia.

Palokuntanaistyö

Palokuntanaistoiminta on keskeinen osa sopimuspalokuntien toiminnassa ja sen monipuolisessa palvelutuotannossa mm. turvallisuusviestinnän tehtävissä. Palokuntanaistystä tehdään 13 sopimuspalokunnassa.

Tavoite

Palokuntanaistominnan tavoitteena on luoda pelastuslaitoksen tuki- ja huoltotoimintoja sekä osallistua turvallisuusviestintään. Sopimuspalokuntien monimuotoisuus tukee koko sopimuspalokuntakenttää. Sen luomisessa palokuntanaistyö on merkittävässä asemassa.

Mittarit:

- Osastojen lukumäärä: Tavoitteena on, että jokaisella sopimuspalokunnalla on toimiva palokuntanaisosasto.
- Palokuntanaisten lukumäärä: Tavoitteena on, että yhteensä alueella sopimuspalokunnissa kirjoilla olevien palokuntanaisten määrä kasvaa.

Päätös palvelutasosta

Alueen sopimuspalokuntien naisosastojen toimintaa kehitetään osana kokonaisvaltaista sopimuspalokuntien toiminnan kehittämistä.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Palokuntanaistominnan kehittämiseksi ohjataan päätoimisen henkilökunnan työpanosta osana sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi erillistä työryhmää ~~tai~~ ja päätoimista henkilöresurssia. Palokuntanaistominnan kehittämistä edistetään myös niiden työryhmien avulla, jotka pelastuslaitoksella kehittävät sopimuspalokuntatoimintaa kokonaisuutena.

Resursointi

Palokuntanaistominnan tukeminen edellyttää arviolta 0,1 htv:n resursointia, joka jakautuu eri paloasemille useiden toimijoiden kesken.

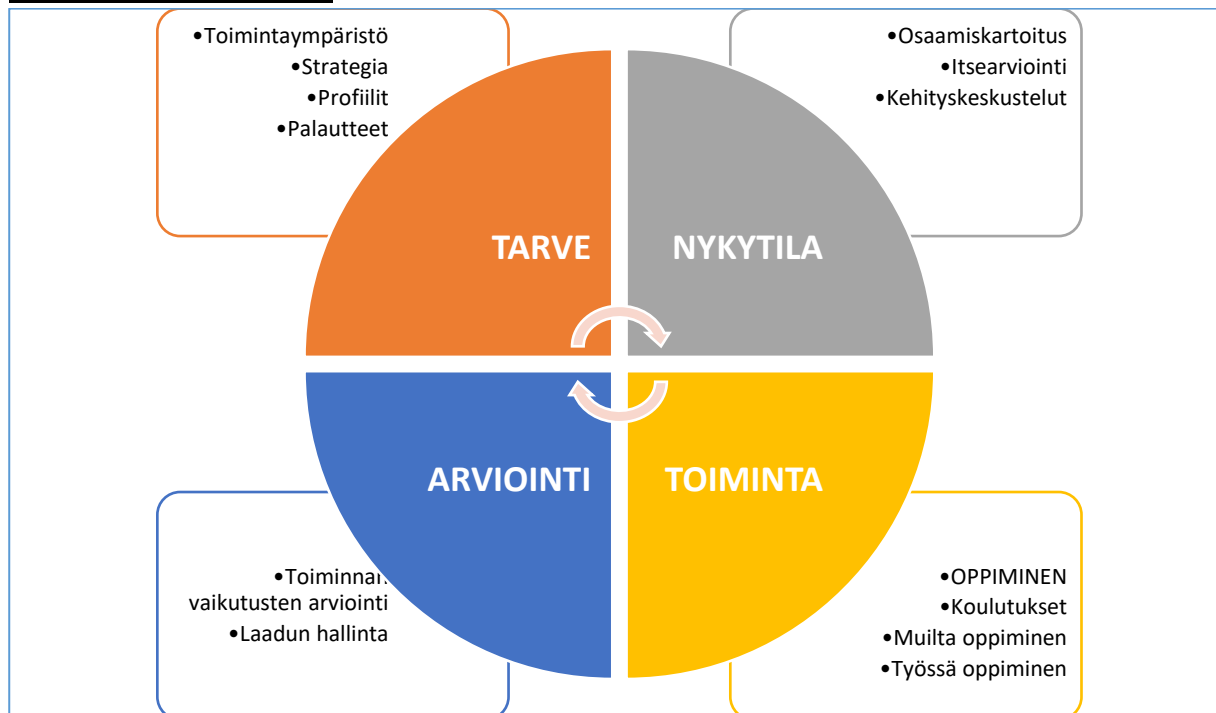
3.1.3 Kehittämistoiminta

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella kehittämistoiminnan palvelut ovat osa pelastuslaitoksen johtamisen ja ohjaamisen sekä hallinnon palveluita. Merkittävimpiä toimintoja ovat osaamisen kehittäminen, viestintä,

TKI-toiminta, oppilaitosyhteistyö sekä johtaminen, ohjaaminen ja kehittäminen yhteistoiminnassa pelastuslaitoksen tulosalueiden ja johtoryhmän sekä alan toimijoiden kanssa.

Pelastuslaki 29.4.2011/379, työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407, ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä SM julkaisu 5/2016, pelastussukellusohje SM julkaisu 48/2007, korkealla työskentely pelastustoimessa SM julkaisu A:72/2005, PPSHP:n ohjeistus ensihoito- ja ensivastehenkilöstön osaamista ja koulutusta koskien

Osaamisen kehittäminen

Kuva 2. Osaamisen kehittämisen prosessi

Osaamisen kehittämistä ohjaavista säädöksistä merkittävimmät ovat pelastuslaki, työturvallisuuslaki, valtioneuvoston ja sisäministeriön asetukset ja ohjeet sekä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ohjeet. Näissä säädetään erityisesti osaamisen kehittämisen koulutustoimintaan liittyvistä asioista perus-, täydennys- ja ylläpitokoulutuksen osalta. Riskianalyysissa on osoitettu, että muuttuva toimintaympäristö ja korkeariskiset tehtävät asettavat organisaation osaamiselle jatkuvan kehittämistarpeen, joka koskee kaikkia toimintoja, tulosalueita ja organisaation tasoja. (Lähde: Riskianalyysi 2020, Jokilaaksojen pelastuslaitos, 3.2.2020).

Strategisesta näkökulmasta on yleisesti tunnettua, että osaaminen on henkilöstön ja siten organisaation suorituskyvyn kannalta kriittinen tekijä. Sen vaikutukset ulottuvat henkilöstön välityksellä paitsi henkilöstöön itseensä niin myös asiakkaalle, talouteen ja turvallisuuteen.

Tavoite:

Osaamisen kehittämisen tavoitteena on ammattitaitoinen, innostunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoitteena on myös, että osaamisen kehittäminen perustuu tietoon ja tietojohdamisen keinoja hyödynnetään aktiivisesti. Lisäksi osaamisen kehittäminen on johdettua ja se on integroitu osaksi koko organisaation johtamista ja kehittämistä. Tietoa osaamisesta kerätään, analysoidaan ja käytetään säännönmukaisesti.

Mittarit:

- Tietojärjestelmä: Osaamisen kehittämisen tietojärjestelmä on käytössä kaikilla organisaatioon kuuluvilla.
- Osaamisen kehittämisen prosessi: Prosessin vaiheet on huomioitu ja ne ohjaavat toimintaa. Osaamista arvioidaan säännöllisesti ja arviointitieto ohjaa toimintaa. Koko henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua oman osaamisensa arviointiin ja tuloksilla on vaikutusta osaamisen kehittämistoimintaan. Kehityskeskusteluissa esimies ja työntekijä arvioivat yhdessä työntekijän osaamista. Keskeinen mittari: laadittujen osaamistarvemäärittelyiden lukumäärä, tehtyjen osaamiskartoitusten lukumäärä sekä kehityskeskusteluiden toteumaprosentti.
- Koulutusmäärät vuosittain: viikkoharjoitukset, täydennyskoulutuksen määrä, peruskurssien lukumäärä ja osallistujamäärät.

Päätös palvelutasosta

Osaamisen kehittäminen on kiinteä osa organisaation johtamista. Normeihin perustuvat koulutustapahtumat eli pakolliset harjoitukset ovat osa paloasemilla järjestettäviä viikkoharjoituksia, joita on n. 36-40 kpl vuodessa. Näiden tapahtumien toteutumista seurataan ja toimintaa ohjataan siten, että suorituskykyvaatimukseen voidaan vastata ennakoidusti. Ulkoisia koulutuksia ostetaan ja niihin lähetetään henkilöstöä tarpeen mukaan.

Sopimushenkilöstölle järjestetään pelastusopiston kurssimateriaalin mukaisia peruskursseja koulutustarpeen mukaisesti. Koulutustarvetta tarkastellaan vuosittain tilastojen ja kyselyiden avulla.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Aloitetaan rakentamaan järjestelmää, joka mahdollistaa osaamisen kehittämistoiminnan johtamisen, ohjaamisen ja kehittämisen tietoon perustuen. Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään tarvittavat toimenpiteet sopimushenkilöstön peruskurssitoiminnan siirtämiseksi kaikilta osin omaksi toiminnaksi. Lisäksi tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset arvioidaan kattavasti.

Resursointi

Koko osaamisen kehittämistoimintaan tarvittava resurssi on laaja, sirpalemainen ja keskittyy kaikille eri pelastuslaitoksen tulosalueille. Pelkästään kehittämistoiminnan vastuulle on tarpeen resursoida 0,5 htv osaamisen kehittämistoiminnan perusteelliselle johtamiselle ja ylläpitämiselle. Käytännön toimintojen ja esimerkiksi koulutustapahtumien ja -toimintojen suunnitteleminen, ylläpitäminen ja aktiivinen rakentaminen vaativat jatkuvasti lisäksi 0,5 htv.

Viestintä

Kuva 3. Pelastuslaitoksen viestintä, sisäministeriö

Pelastuslaitoksen viestintää sääteleviä normeja on varsin niukasti. Käytännössä vain onnettomuustiedottaminen ja turvallisuusviestintä ovat lainsäädännön edellyttämää toimintaa. Strategisen näkökulman kautta voidaan kuitenkin todeta, että kaikki vuorovaikutus, johtaminen, asiakaspalvelu, yhteistoiminta ja siten pelastuslaitoksen tehtävien hoitaminen edellyttää viestintää.

Tavoite

Viestintätoiminnan tavoitteena on viestinnän vaikuttavuuden kasvattaminen.

Mittarit:

- Tavoitettavuus: Tavoitettavuuden tunnusluvut sosiaalisen median kanavissa.
- Asiakastyytyväisyys: Asiakastyytyväisyyskyselyiden määrä kasvaa. Asiakkaat ovat keskimäärin enemmän tyytyväisiä kuin tyytymättömiä viestinnän onnistumiseen. Henkilöstö on tyytyväinen sisäiseen viestintään.

Päätös palvelutasosta

Viestinnän johtaminen on osa organisaation johtamista. Viestinnän kehittämistoimet viedään kaikille organisaation tasoille ylimmästä johdosta kentän toimijoihin saakka.

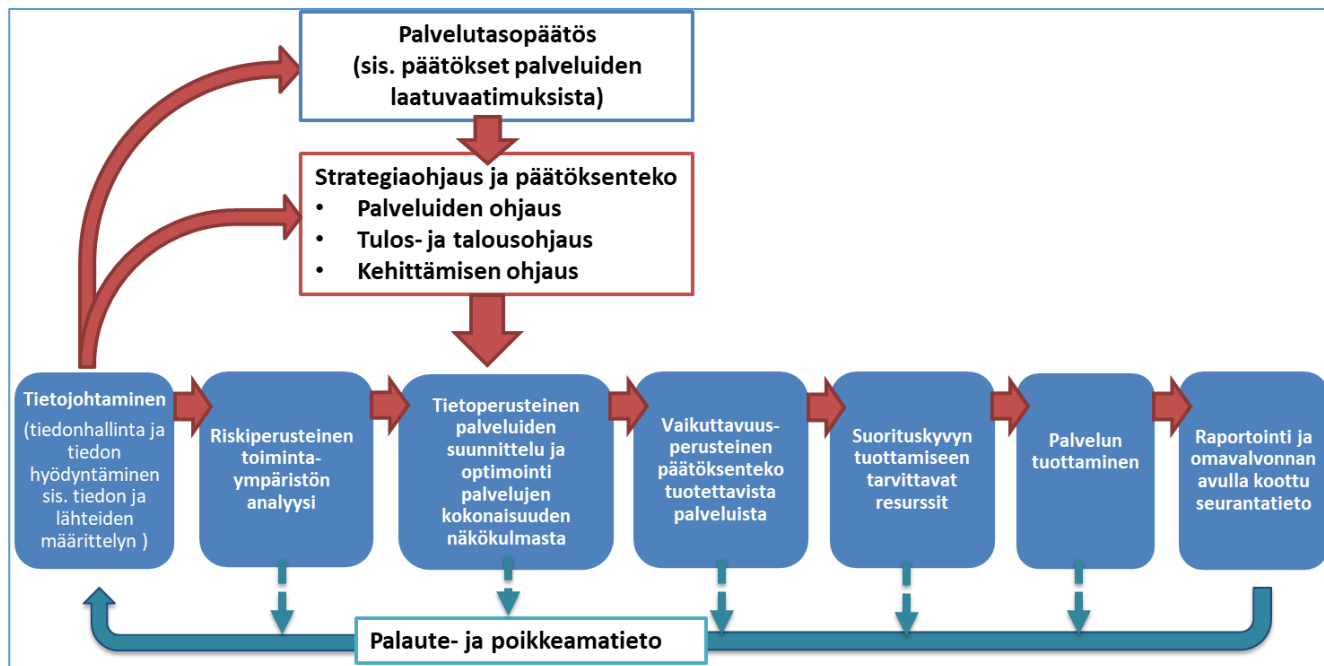
Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Viestinnän kehittämiseksi kootaan laaja-alainen työryhmä tai tiimi.

Resursointi

Viestintäresurssit ovat hajanaisesti kaikilla tulosalueilla. Kaikkiaan viestintäkokonaisuuden johtamiseen, kehittämiseen ja suorittamiseen tarvitaan 1 htv.

Omavalvontaohjelma

Kuva 4. Omavalvonta-malli. Kuntaliitto, pelastuslaitosten kumppanuusverkosto

Kansallisesti kaikki maan pelastuslaitokset ovat linjanneet, että pelastustoimen omavalvonta-malli otetaan käyttöön. Sen tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palveluiden laatu- ja palvelutasovaatimusten täyttyminen.

Tavoite

Tavoitteena on Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palvelutuotannon laadun ja yhdenvertaisten suunnittelu- ja toteutuksen varmistaminen pelastustoimen omavalvontaohjelman avulla.

Mittarit:

- Omavalvontaohjelman käyttöönoton ja toiminnan tila palvelutasopäätöskauden lopussa.

Päätöspalvelutasosta

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella aloitetaan kansallisen pelastustoimen omavalvontaohjelman käyttöönotto.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Omavalvontamallia käytetään toiminnan ohjaamisen ja kehittämisen työkaluna.

Resursointi

Käyttöönottamisvaiheessa resursointitarve on suurempi, arvio 1,5–2 htv. Voidaan kuitenkin todeta, että mikäli käyttöönottamisvaihe onnistuu hyvin ja omavalvontamalli onnistutaan ottamaan osaksi päivittäistä toimintaa, niin jatkossa erikseen omavalvontamallin tarvitsemat resurssit pienenevät tasoon 0,5 htv.

3.1.4 Työsuojelu ja työturvallisuus

Työturvallisuuslaki 738/2002, Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006

Työsuojelupäällikkönä toimii muiden tehtäviensä ohella tehtävään nimetty päällystöviranhaltija tai muutoin tarvittavan osaamisen ja koulutuksen omaava työnantajan edustaja. Työsuojeluvaltuutettuja on neljä sekä varavaltuutettuja kolme. Työsuojeluvaltuutetut edustavat kolmea eri henkilöstöryhmää, päällystö- ja alipäällystö, pelastushenkilöstö (2 valtuutettua) ja ensihoito. Työsuojeluvaltuutetut valitaan neljän vuoden välein työsuojeluvaaleilla. Työsuojelutoimikuntana toimii pelastuslaitoksen yhteistoimintaryhmä. Ryhmän toiminta perustuu työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta säädettyyn lakiin.

Työturvallisuustoiminta perustuu kokonaisuudessaan työturvallisuusriskien arviointiin ja turvallisuuspoikkeamien seurantaan. Noin neljän vuoden välein tehdään työturvallisuusriskien arviointikierros, jossa syvennyttään johonkin työturvallisuusteemaan. Riskien arvioinnissa käytetään sähköistä pelastustoimen ja ensihoidon riskiarvio-ohjelmaa.

Pelastuslaitos on laatinut omia työturvallisuuslainsäädännön edellyttämiä ohjeita, joihin sisältyvät esimerkiksi organisaation sisäinen työturvallisuusilmoituskäytäntö sekä työtapaturmien seuranta. Työturvallisuuden poikkeamailmoitusten käsittelyyn osallistuvat työsuojelupäällikkö, työsuojeluhenkilöstö sekä pelastuslaitoksen yhteistoimintaryhmä. Työturvallisuuteen liittyviä asioita kehitetään myös valtakunnallisesti pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa.

Tavoite

Turvallinen työpaikka. Organisaation jokaisella tasolla on ymmärretty oma tehtävä työturvallisuuden ylläpitämisessä. Työturvallisuuden ylläpitämisellä- ja kehittämisellä vaikutetaan työhyvinvointiin ja asiakaspalvelun laatuun.

Mittarit:

- Työtapaturmien määrä vähenee.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on toimiva työturvallisuuksien poikkeamien ilmoitusjärjestelmä. Työturvallisuuden poikkeamailmoitukset käsitellään nopeasti ja asianmukaisesti. Työturvallisuuden poikkeamiin puututaan ja poikkeamia pyritään estämään koulutusten, tiedottamisen ja lähiesimiestyön avulla. Työtapaturmia ja niistä aiheutuneita kustannuksia seurataan ja tilastoidaan. Työturvallisuutta kehitetään yhdessä henkilöstön, hallinnon ja työterveyden kanssa.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Hyödynnetään pelastuslaitosten yhteisiä sekä muita valtakunnallisia työturvallisuushankkeita. Vahvistetaan henkilöstön työturvallisuustietoisuutta koulutuksella ja huomioimalla kaikessa toiminnassa turvalliset työtavat. Työturvallisuuden sisäistä viestintää kehitetään edelleen. Paloasemarakennusten työn vaarojen selvitys- ja arviointityötä jatketaan saattamalla tiedot sähköiseen kirjausjärjestelmään. Pelastusajoneuvojen vaarojen selvitys- ja arviointityö aloitetaan sähköisessä järjestelmässä.

Resursointi

Pelastuslaitoksella on oma yhteistyöryhmä, joka toimii samalla työsuojelutoimikuntana. Työsuojeluhenkilöstö ja työsuojelupäällikkö muodostavat työturvallisuustyöryhmän, joka kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa sekä tarvittaessa. Työturvallisuustyöryhmässä on myös sopimushenkilöstön edustaja.

4. PALVELUTASOPÄÄTÖS LAKISÄÄTEISISTÄ TEHTÄVISTÄ

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen lakisääteiset tehtävät ovat ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, valvonta, väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä pelastustoiminta.

4.1 Riskienhallinta ja onnettomuuksien ehkäisy

Riskienhallinta on yksi osa pelastuslaitoksen lakisääteisistä ydintoiminnoista. Pelastuslaitoksen riskienhallinnan ja onnettomuuksien ehkäisytöiden tarkoituksena on ehkäistä ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle onnettomuuksista aiheutuvaa vaaraa ja taata tätä kautta turvallinen toimintaympäristö. Pelastuslain (379/2011) mukaisesti pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava lain säännösten noudattamista.

Pelastustoimen riskienhallinnan ja onnettomuuksien ehkäisyn keinoilla tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista. Tällaisia asiakkaaseen kohdistuvia ohjaustoimenpiteitä ovat muun muassa valvontatoiminta, turvallisuusviestintä, ohjaus- ja neuvonta, palontutkinta sekä viranomaisyhteistyö. Edellä mainittujen lisäksi keskeistä on jatkuva onnettomuuskehityksen seuranta, analysointi ja voimavarojen kohdistaminen havaittuihin riskeihin.

Määrällisesti pelastuslaitos kohtaa asiakkaita eniten valvontakäynneillä ja turvallisuusviestintätilaisuuksissa. Muuttuvassa toimintaympäristössä myös pelastuslaitoksen palvelutarpeet muuttuvat ja onnettomuuksien ehkäisytöitä on pystyttävä kohdistamaan riskianalyyssissä havaittujen riskien ja onnettomuuksien ehkäisytöiden vaikuttavuuden mukaisesti. Jokilaaksojen pelastuslaitos ohjaa vuosittain voimavarojaan eri onnettomuuksien ehkäisykeinoihin sisäisillä suunnitelmissa, kuten valvonta- ja turvallisuusviestintäsuunnitelmien avulla.

Kuva 5. Riskienhallinnan ja onnettomuuksien ehkäisyn keinovalikoima

4.1.1 Pelastuslaitokselle kuuluva ohjaus

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista. Ohjausvelvoite kattaa ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden ohjaamisen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Pelastuslaitoksen yleisimmät ohjauksen muodot ovat pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus sekä pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidosta ohjaaminen.

Pelastuslaitos ohjaa asiakkaita asiakirjatarkastusten ja neuvonnan avulla. Pääsääntöisesti asiakirjat toimitetaan sähköisesti pelastuslaitokselle tarkastettavaksi. Tarkastuksen jälkeen tarkastuksen suorittanut viranhaltija ottaa yhteyttä asiakkaaseen, pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä ja arkistoi tarvittavat asiakirjat palotarkastusohjelmiston rekisteriin. Tarvittaessa asiakirjoja jaetaan organisaation sisällä esimerkiksi pelastustoiminnan käyttöön.

Nuohouspalvelujen järjestämistä koskevat pelastuslain muutokset tulivat voimaan 1.1.2019. Tällöin pelastuslaitoksilta poistui velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan. Pelastuslaitoksen alueella siirryttiin muutoksen myötä 1.7.2019 nuohouspalvelujen vapaaseen tarjontaan. Muutoksen myötä pelastuslaitoksen velvollisuutena on käsitellä nuohoojalta tulevat ilmoitukset. Nuohoojan on ilmoitettava kirjallisesti pelastuslaitokselle, jos hän havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara. Jos nuohooja havaitsee sellaisia vakavia puutteita, jotka vaarantavat nuohouksen turvallisen suorittamisen, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle.

Osa ohjauksesta voi olla tarkoituksenmukaista toteuttaa muun toiminnan esim. valvonnan yhteydessä tai turvallisuusviestinnän keinoin.

Tavoite:

Asiakkaat lähestyvät pelastuslaitosta matalalla kynnyksellä ja pelastuslaitoksen ohjaus sekä neuvonta ovat yksi keskeisistä keinoista asiakkaiden onnettomuuksien ehkäisyssä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa lain edellyttämät ohjausvelvoitteet asiakkaille ja hyödyntää asiakkaiden toimittamia asiakirjoja oman organisaation tiedottamisessa sekä varautumisessa. Pelastuslaitos käsittelee kaikki nuohoojilta tulevat kirjalliset ilmoitukset.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Palvelutasopäätöskaudella kehitetään ohjaukseen käytetyn työajan tilastointia. Palvelutasopäätöskaudella kartoitetaan alueella nuohoavien yritysten yhteystiedot ja pyritään määrävälein järjestämään nuohouksen ajankohtaispäivät. Pelastuslaitos pyrkii edistämään nuohoojien ammattitaitoa kiinteistön turvallisuuden arvioinnissa.

Resursointi

Asiakirjojen, poistumisturvallisuusselvitysten ja nuohoustyön ohjaaminen, tarkastaminen sekä seuranta on keskitetty kahdelle riskienhallinnan tulosalueen päälystöviranhaltijalle.

4.1.2 Turvallisuusviestintä

Pelastuslaki (379/2011) 27 §, pelastustoimen toimintaohjelma onnettomuuksien ehkäisemiseksi 2019

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän tavoitteena on lisätä ihmisten tietoja ja taitoja omatoimisessa onnettomuuksien ehkäisemisessä ja onnettomuustilanteissa toimimisessa. Turvallisuusviestinnässä keskiössä ovat asiakkaan tarpeet ja niiden kehittäminen. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän painopiste on valtakunnallisen toimintaohjelman mukaisesti lapsissa ja nuorissa. Pelastuslaitos lisää lasten ja nuorten turvallisuustietoutta eri ikäryhmiin kohdennetuilla turvallisuusviestintäkoulutuksilla. Muiden kohderyhmien turvallisuusviestintä määritellään vuosittain päivitettävässä turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Perinteisten turvallisuusviestintäkeinojen lisäksi pelastuslaitos hyödyntää sosiaalisen median eri kanavia viestinnän tavoitettavuuden parantamiseksi.

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän suunnittelua ja kehittämistä on vahvistettu erillisellä turvallisuusviestintätyöryhmällä. Moniammatillinen työryhmä koostuu pelastuslaitoksen henkilökunnasta ja sen keskeinen tehtävä on suunnitella toimintaa ja luoda koulutusmateriaalia turvallisuusviestintään.

Yksityiskohtaisemmat turvallisuusviestintään liittyvät työnjohdolliset ohjeet on annettu vuosittain päivitettävässä turvallisuusviestintäsuunnitelmassa, jonka toteutumista riskienhallintapäällikkö ja tulosityksiköiden päälliköt neljännesvuosittain arvioivat.

Tavoite:

Turvallisuusviestinnässä korostetaan jokaisen yksilön ja yhteisön omatoimisen varautumisen merkitystä ja vastuuta turvallisuuden edistämisessä, sekä pyritään mahdollisimman vaikuttavaan tulokseen. Turvallisuusviestinnässä on käytössä yhdenmukaiset työkalut ja –menetelmät. Pelastuslaitos pyrkii tavoittamaan alueen asukkaat ja toimijat kattavasti hyödyntämällä erilaisia viestintäkanavia.

Mittarit:

- Kohderyhmäkohtaisen toteuman seuranta

- Sosiaalisen median turvallisuusviestintäjulkaisujen määrä ja tavoitettavuus
- Asiakaspalautteet

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos asettaa tavoitteeksi saavuttaa 100 %:sti turvallisuusviestintäsuunnitelmassa suunnitellut lapsi- ja nuorisokohderyhmät. Turvallisuusviestintä on asiakaskeskeistä ja hyvin suunniteltua, henkilöstön käytössä on yhdenmukaiset työkalut ja -menetelmät.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Alueen väestörakenteen muutos lisää tarvetta ikäihmisten huomioimiseen turvallisuusviestinnässä. Turvallisuusviestinnässä pyritään lisäämään vaikuttavuutta huomioimalla turvallisuusviestintäsuunnitelmassa kohderyhminä erityisryhmien ja ikäihmisten parissa työskentelevien kautta aikaansaatava vaikuttavuus ao. ryhmien turvallisuuteen. Palvelutasopäätöskaudella kehitetään erityisesti turvallisuuskoulutuksien sisältöä, tilastointia ja sähköisen viestinnän mahdollisuuksia. Palvelutasopäätöskaudella turvallisuusviestinnän määrällisten tavoitteiden seuraamisen lisäksi seurataan ja kehitetään toiminnan laatua asiakaspalautteiden avulla.

Resursointi

Turvallisuusviestinnän tehtäviä tekevät muiden työtehtäviensä ohella lähes kaikki pelastuslaitoksen henkilökuntaan lukeutuvat sekä osa sopimushenkilöstöstä. Lähtökohtana on, että lähes jokainen pelastuslaitoksen viran- ja toimenhaltija osallistuu tarvittaessa myös turvallisuusviestintään. Keskimäärin pelastuslaitoksella on käytetty vuosittain turvallisuusviestintä tilaisuuksiin yhteensä 2091 tuntia (Pronto-tietojärjestelmä), joka on noin 1,25 htv:tä. Tähän työaikakertymään ei sisälly tilaisuuksien suunnittelu, matkat, raportointi ja kaluston huolto.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaki (379/2011) 27 § ja 42 §

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Pelastuslaitos tekee onnettomuuksien ehkäisemiseksi yhteistyötä eri tahojen kanssa ja huolehtii myös siten pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta.

Pelastuslaitos on perustanut yhteistyössä alueen kuntien kanssa valmius- ja turvallisuusfoorumin. Foorumin tarkoituksena on toimia alueen kuntien ja keskeisimpien alueellisten yhteistyöviranomaisien ja muiden yhteistyötahojen sekä alueellisten järjestöjen valmius- ja turvallisuusasioihin keskittyvänä yhteistyöfoorumina, jonka puitteissa on mahdollista jakaa yhteistä valmius- ja turvallisuustilannekuvaa, sovittaa

yhteen ja kehittää valmius- ja turvallisuusasioihin liittyvää suunnittelua ja harjoittelua. Päävastuu paikallisesta turvallisuussuunnittelusta on alueen kunnilla. Pelastuslaitoksen rooli on toimia asiantuntijana kuntien turvallisuussuunnittelussa.

Pelastuslaitoksen asiantuntijapalvelua tarvitaan myös rakennuslupakäsittelyssä, rakentamisen aikaisessa ohjauksessa ja neuvonnassa. Pelastusviranomaisen suorittama rakentamisen ohjaus on keskeinen keino vaikuttaa alueen uuden rakennuskannan palo- ja pelastusturvallisuuteen. Rakentamisen suunnitteluvaiheessa pelastusviranomaisen voi lausunnoillaan vaikuttaa rakennuksen turvallisuusratkaisuihin, joihin rakennuksen valmistumisen jälkeen on haastavaa puuttua. Pelastuslaitos antaa vuosittain yli 200 rakennuslupalausuntoa ja tekee lausuttaviin kohteisiin erilliset katselmukset, joissa arvioidaan suunnitelmien ja rakennuksen toteutumista. Pelastuslaitoksen sisäistä osaamista ja resurssia rakentamisen ohjaamiseen on vahvistettu johtavan palotarkastajan viralla.

Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti Pyhäjoen Hanhikivelle suunniteltuun ydinvoimalaan liittyvien selvitysten valmisteluun ja yhteistyön kehittämiseen. Pelastuslaitokselle on perustettu erityisasiantuntijan virka, jonka tehtäväkuvan keskeisenä osana on toimia pelastuslaitoksen kemikaaliasiantuntijana ja ydinvoimalahankkeeseen liittyvänä asiantuntijana.

Liikenneturvallisuustyössä on tehty yhteistyötä alueen kuntien, poliisin, Liikenneturvan ja ELY-keskuksen kanssa. Kuntien ja seutukuntien liikenneturvallisuustyöryhmiin sekä maakunnallisen liikenneturvallisuustyön ohjausryhmän toimintaan on nimetty pelastusviranomaisen.

Pelastuslain 42 §:n mukaisesti, jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa olevan ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, tulee heidän mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Pelastuslaitos on mukana valtakunnallisessa kehityshankkeessa, jonka tavoitteena on lisätä edellä mainittujen viranomaisten tietoisuutta asiasta sekä heidän tekemiä paloriski-ilmoituksia. Koronaepidemia siirsi keväälle 2020 suunnitellun sosiaalitoimen työntekijöiden kouluttamisen paloriski-ilmoituksen tekoon. Paloriski-ilmoitusten avulla pelastuslaitos saa tiedon korkeariskisistä valvontakohteista alueellaan ja pystyy parhaimmillaan ennakoon vaikuttamaan kohteen turvallisuustasoon.

Tavoite:

Pelastuslaitoksen viranomaisyhteistyön tavoite on lisätä onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuutta sekä saada ja tuottaa asiantuntijapalveluita alueen riskienhallinnan kehittämiseen.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos sitoutuu toimimaan aktiivisesti pelastusalan asiantuntijana alueen erilaisissa viranomaisyhteistyömekanismeissa. Turvallisuuden kehittämiseksi tehdään pelastusviranomaisen vastuualueen osalta aktiivisena kumppanina laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kanssa siten, että asiantuntijapalvelut ovat ajantasaiset, laadukkaat ja riittävät suhteessa kysyntään.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Vahvistetaan yhteistyösuhteita turvallisuuden edistämiseksi pelastuslaitoksen alueella. Pelastuslaitos huolehtii ohjausvelvoitteestaan järjestämällä viranomaisten yhteisiä alueellisia koulutus- ja ajankohtaistilaisuuksia. Pelastuslaitos kehittää palvelutasopäätöskaudella pelastuslain 42§:n mukaista paloriski-ilmoitus menettelyä ja kouluttaa alueen sosiaalialan toimijat ilmoituksen tekemiseen.

Resursointi

Riskienhallintapäällikkö koordinoi pelastuslaitoksen turvallisuusyhteistyötä. Erilaisia yhteistyötehtäviä on annettu valmius- ja turvallisuusfoorumin, rakennusvalvonnan sekä kemikaali- ja ydinturvallisuuden, että paikallisen turvallisuussuunnittelun osa-alueille.

4.1.4 Palontutkinta

Pelastuslaki (379/2011) 41 §

Pelastuslain 41 § :n mukaisesti pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyä ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot, vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Päävastuu palontutkinnasta on pelastustoiminnan johtajalla. Pelastustoiminnan yhteydessä suoritettu palontutkinta on 1-tason tutkintaa. Tulipaloissa, joissa syttymissyä ei ole pelastustoiminnan johtajan arvioitavissa, suoritetaan erillinen palontutkinta pelastuslaitoksen palontutkijoiden toimesta. Palontutkijoiden suorittama tutkinta on 2-tason tutkintaa.

Tällä hetkellä Jokilaaksojen pelastuslaitoksen palontutkintaryhmässä on mukana 4 koulutettua palontutkijaa, jotka hoitavat palontutkinnan tehtäviä muiden työtehtäviensä ohessa. Palontutkintaryhmään kuuluvat viranhaltijat suorittavat pääsääntöisesti 2-tason tutkintoja. Palontutkinnat pyritään tarvittaessa suorittamaan muiden viranomaisten tai yhteistyötahojen kanssa. Vuosittaisena tavoitteena on arvioida kaikkien rakennuspalojen syttymissyä tilastointia varten pelastuslain (379/2011) 91 §:ssä tarkoitettuun toimenpiderekisteriin.

Tavoite:

Palontutkinnan tavoitteena on syttymissyiden selvittäminen, vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen- sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.

Mittarit:

- 2-tason palontutkintojen ja pelastustoimen kulun selvitysten määrä

- Koulutettujen palontutkijoiden määrä
- Palontutkinta tulosten hyödyntäminen viestinnässä

Päätös palvelutasosta

Tulipalojen syttymissyä selvitetään joko pelastustoiminnan johtajan tai palontutkijan toimesta ja pelastustoimen kulku arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Palvelutasopäätöskaudella luodaan toimiva malli pelastustoiminnan kulun selvittämiseen ja saatujen tulosten hyödyntämiseen.

Palontutkinnan tuloksia hyödynnetään turvallisuusviestinnässä, valvontatoiminnassa ja pelastustoiminnan kehittämisessä. Tuloksien hyödyntämistä tehostetaan palontutkinnoista laadittavien raporttien ja pelastustoiminnan kulun selvityksien avulla. Pelastuslaitos osallistuu palontutkinnassa aktiivisesti valtakunnallisiin teematutkintoihin ja on näin mukana kehittämässä onnettomuuksien ennalta ehkäisyä.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Kehitetään palontutkintatulosten analysointia ja hyödyntämistä pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisytyön tarpeisiin. Palvelutasopäätöskaudella pyritään kehittämään palontutkinnan tuloksien hyödyntämistä turvallisuusviestinnässä ja sosiaalisen median kanavissa. Palontutkijoiden henkilökohtaista osaamista kehitetään sisäisillä ja valtakunnallisilla koulutuksilla. Uusille palontutkijoille luodaan yhteistyössä Pelastusopiston kanssa oman työnohessa suoritettava opintopolku, joka valmistaa henkilöitä palontutkintaan. Palvelutasopäätöskaudella pyritään vakiinnuttamaan kuuden (6) koulutetun palontutkijan palontutkintaryhmä.

Resursointi

1-tason tutkintaa suorittavien pelastustoiminnan johtajien lisäksi, palontutkintaa suorittavat palontutkintaan koulutuksen saaneet viranhaltijat. Palontutkijoita rekrytoidaan ja koulutetaan tarvittava määrä.

4.1.5 Valvontatoiminta

Pelastuslaki (379/2011) 78 § ja 79 §, Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)

Pelastuslain 379/2011 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan lain 2. ja 3. luvun säännösten noudattamista. Pelastuslain 2. luvussa säädetään yleisistä velvollisuuksista ja luvussa 3 muun ohella rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan velvollisuuksista. Pelastusviranomaiselle on säädetty valvontavelvoitteita myös laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), nestekaasuasetuksessa sekä useissa muissa alemman tason säädöksissä.

Eri laeissa ja asetuksissa annettujen valvontatehtävien suorittamiseksi pelastuslaitos tekee palotarkastuksia ja muita valvontatoimenpiteitä (PelL 379/2011 78 §). Muina valvontatoimenpiteinä, joiden tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattamista kohteessa, voidaan pitää mm. asiakirjavalvontaa ja teemataarkastuksia. Pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tarkoitus on vähentää onnettomuuksia ja lisätä ihmisten turvallisuutta. Onnettomuuksien vähentämiseen ja ihmisten, yritysten ja yhteisöjen turvallisuuden ja tietoisuuden lisäämiseen pyritään myös ohjaamisella, neuvonnalla ja turvallisuusviestinnällä.

Pelastuslain 79 §:n Pelastuslaitoksen on laadittava mukaan valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelman rakenne perustuu pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa laadittuun valvontasuunnitelmaohjeeseen. Suunnitelma sisältää valvontatoiminnan kokonaisuuden ja siinä määritellään vuosittain yksityiskohtaisemmin eri valvontalajit, valvontayhteistyö muiden viranomaisten kanssa, kemikaalikohteiden valvonta, valvontataksat ja muut valvontatoimenpiteet. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan valvontatietojen käsittely, valvonnan resurssit ja valvontatoiminnan seurantatoimenpiteet. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioivat riskienhallintapäällikkö ja tulosityksiköiden päälliköt neljännesvuosittain.

Tavoite:

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tavoite on vähentää onnettomuuksia ja lisätä ihmisten turvallisuutta. Valvontatoiminnalla vaikutetaan asiakkaiden turvallisuustietoisuuteen ja valvotaan rakennusten paloturvallista käyttöä. Pelastuslaitos suorittaa vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa suunnitellut valvontakäynnit.

Mittarit:

- Valvonnan toteuma
- Asiakaspalautteet
- Valvontapöytäkirjojen laadullinen tarkastelu

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on riittävä osaaminen valvontatoiminnan suorittamiseen. Pelastuslaitoksen valvontatyö on laadukasta ja tuloksellista, se on valvottavien kohteiden turvallisuuskulttuuria kehittävää ja mahdollisimman yhdenmukaista koko pelastuslaitoksen alueella.

Palvelutasopäätöskaudella valvontasuoritteet jakaantuvat tasaisesti koko vuodelle. Valvontasuunnitelmassa suunnitellut yritys- ja laitospalveluiden määräaikaisten palotarkastukset saavutetaan 100 %:sti. Valvontatoimintaa suunniteltaessa huomioidaan turvallisuuskulttuuri ja riskitekijät eri kohdetyypeissä. Pelastuslaitos ohjaa valvontakohteiden omistajia ja haltijoita itse kehittämään ja ylläpitämään toimintaympäristönsä turvallisuutta aktiivisesti.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Palvelutasopäätöskaudella valvontatoiminnan määrällisten tavoitteiden seuraamisen lisäksi seurataan ja kehitetään valvontatoiminnan laatua asiakaspalautteiden avulla. Määrällisten ja laadullisten tavoitteiden seuranta-, kehitys- ja esimiestyö on säännöllistä ja suunnitelmallista. Valvontatoiminnan kehittämistarpeet tunnistetaan ja ongelmakohtiin puututaan viipymättä. Valvontatyön laatua kehitetään koko valvontaprosessin osalta työn suunnittelusta kohteelle määrättyihin sanktioihin asti.

Valvontatyötä suorittavien henkilöiden osaamisen kehittämiseen panostetaan. Palvelutasopäätöskaudella paloturvallisuuden itsearvioinnin tavoitettavuutta pyritään parantamaan sekä vuosittaisia valvonnan teemoja kehitetään riskiperusteisesti. Asiakaspalvelua parannetaan uusilla valvonnan keinoilla yleisen palotarkastuksen rinnalla

Resursointi

Määräaikaista valvontatehtäviä suorittavat riskienhallinnan tulosalueen viranhaltijat (7 hlöä), paloasemien tulosalueen palvelutuotannossa työskentelevät päällystöviranhaltijat sekä osa pelastustoimen ali-päällystö- ja miehistöviranhaltijoista muiden työtehtäviensä ohella (yhteensä 23 hlöä). Valvontakohteiden jako henkilöstön ja eri tulosalueiden kesken tehdään kohteen valvonnassa vaaditun osaamisen ja kohteen toiminnan luonteen perusteella.

Ei-ennalta suunniteltu valvonta, asiakirjavalvonta ja rakentamiseen liittyvät lausunnot ja katselmukset suoritetaan riskienhallinnan tulosalueen toimesta.

Palvelutasopäätöskaudella on mahdollista, että pelastuslaitoksen käyttöön tulee valtakunnallinen onnettomuuksien ehkäisyn valvontaohjelma. Arviot ohjelman käyttökustannuksista nostavat pelastuslaitoksen kustannuksia nykytilaan verraten noin 40 000€ vuodessa.

4.2 Pelastustoiminta ja varautuminen

Pelastuslaki (379/2011) 32 § ja 64 §

Pelastustoiminta on pelastuslaitoksen lakisääteistä toimintaa. Pelastuslain mukaan pelastustoimintaan kuuluu hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä näihin mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastustoiminnassa keskeistä on päivittäisen toimintavalmiuden ylläpitäminen ja tehokkaaseen toimintaan varautuminen kaikissa mahdollisissa onnettomuus- ja turvallisuustilanteissa.

Tavoite

Ylläpidetään ja kehitetään kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukainen, tehokas ja taloudellinen pelastustoiminnan järjestelmä.

Päätös palvelutasosta

Ylläpidetään ja kehitetään kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukainen, tehokas ja taloudellinen pelastustoiminnan järjestelmä. Tavoitteen saavuttamiseksi kehitetään toimintatapoja, työmenetelmiä ja kalustoa sekä ylläpidetään riittävää toimintavalmiutta koko alueella. Ammatillisen osaamisen syventymistä, toiminnallista sekä taloudellista tehokkuutta haetaan erikoistumisen edistämällä.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Palvelutasopäätöskaudella jatketaan selvitystä mahdollisuudesta kehittää alueen pelastustoiminnan järjestelmää paloasemien erikoistumisen myötä, esimerkiksi kemikaalisuojapukujen keskittäminen muutamalle asemalle.

Resursointi

Pelastustoiminnan tulosalueella kehitetään ja johdetaan pelastustoimintaa. Pelastustoiminnan johtamista toteuttaa päivystävät päälliköt (8 hlö) ja päivystävät palomestarit (10 hlö). Pelastustoimintaan osallistuvat päällystöviranhaltijat, alipäällystö- ja miehistöviranhaltijat sekä sopimuspalokuntalaiset.

4.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastuslaki (379/2011) 33 §

Hälyttäminen

Jokilaaksojen pelastuslaitos käyttää operatiivisessa viestinnässä ja apuna pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön hälyttämisessä digitaalista viranomaisten yhteistä Virve-järjestelmää. Virve-verkko on maanlaajuinen. Verkon operoinnista ja ylläpidosta vastaa Suomen Erillisverkot Oy. Pelastuslaitos vastaa tarvittavien radiopuhelinten ja hälytysjärjestelmien hankinnasta ja maksaa järjestelmien käytöstä aiheutuvat käyttömaksut.

Pelastusmuodostelmien hälyttämisessä tärkeitä ovat hälytysohjeet sekä hälytysjärjestelmä. Pelastuslaitoksen hätäkeskukselle antamat hälytysohjeet perustuvat valtakunnallisiin Erica-ohjeisiin. Pelastuslaitos on hankkinut Virve-verkkoon kytketyn henkilöstön hälytysjärjestelmän kaikille paloasemille. Uusi hälytysjärjestelmä on osoittautunut nopeaksi ja luotettavaksi. Lisäksi pelastuslaitoksen käytössä ovat täydentävänä järjestelmänä matkapuhelinten tekstiviesteihin perustuva järjestelmä ja VHF-verkko.

Tavoite

Toimivat ja ajantasaiset hälytysohjeet sekä luotettava henkilöstön hälytysjärjestelmä.

Päätös palvelutasosta

Ylläpidetään Erica-järjestelmässä mahdollisimman toimivat hälytysvasteet Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella valtakunnallisen ohjeen mukaan. Henkilöstön hälytysjärjestelmää ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Hätäkeskukselle annettujen hälytysohjeiden toimivuutta tarkkaillaan jatkuvasti ja tarvittaessa niitä tarkistetaan. Jatketaan henkilöstön hälytysjärjestelmän kehittämistä seuraamalla alan teknistä kehitystä.

Resursointi

Hälytysvasteiden ylläpidosta vastaavat pelastustoiminnan tulosalueella päivystävät palomestarit P30:t ja hälytysohjeiden ylläpidosta vastaa 2 henkilöä.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä

Pelastuslaki (379/2011) 34 § ja 77 §

Pelastuslain 34 §:n mukaan pelastustoiminnan johtaja on siltä pelastustoimen alueelta, missä onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, ellei tästä muuta sovita. Jokaisella pelastusmuodostelmalla on muodostelman koosta riippumatta oltava johtaja. Pelastustoiminnan johtaminen on suunniteltava ja järjestettävä niin, että johtajalla on tilanteen vaativuus huomioon ottaen riittävät valmiudet tehtävän suorittamiseen (pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje).

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella pelastustoiminnan johtamisohjeet on laadittu pelastusryhmän, -joukkueen ja -komppanian johtamiseen. Pelastuslaitoksella on päivystävän ja varalla olevan palopäällystön käytössä kaksi ajanmukaista johtautoa ja yksi ajanmukainen suojatiloissa sijaitseva tilanne-/johtokeskus, jonka valmiutta voidaan joustavasti nostaa. Johtokeskus voidaan tarvittaessa miehittää nopeasti, johtokeskuksen henkilövahvuutta voidaan asteittain kasvattaa aina täysimittaisen Pel-Joke:n henkilövahvuuteen saakka onnettomuuden koon, vakavuuden, keston ja erityispiirteet huomioiden.

Pelastuslaitoksella on laadittu pelastustoiminnan johtamisenohjeiden kokonaisuus, kokonaisuus sisältää perusteet eri kokoisten pelastusmuodostelmien johtamiseen. Johtamisohjeissa on käsitelty perusteet ja toimintamallit tekniselle, taktiselle, operatiiviselle ja strategiselle sekä osin normatiiviselle johtamiselle.

Pelastusryhmän johtamisohje on teknisen johtamisen ohje. Pelastusjoukkueen (2 – 5 pelastusryhmää) johtamisohje sisältää toimintamalleja taktisen tason johtamiseen. Pelastuskomppanian (2 – 5 pelastusjoukkuetta) perustaminen ja johtaminen vaativat huolellisempaa etukäteissuunnittelua.

Pelastusyhtymää (kaksi tai sitä useampi pelastuskomppania) käytetään suurissa onnettomuuksissa, joihin osallistuu pelastuslaitoksen resurssien lisäksi usein myös muita yhteistoimintatahoja. Pelastusyhtymän perustaminen tapahtuu aikajänteeltään pidemmässä ajassa kuin pienempien muodostelmien perustaminen. Päätöksen pelastusyhtymän perustamisesta tekee pelastustoiminnan johtaja. Pelastusyhtymää ei ole valmiina hätäkeskukselle annetuissa vasteissa.

Pelastuslain mukaan pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastusviranomaiselle toimitetaan tieto kaikista pelastuslain mukaisista hälytystehtävistä. Pelastusviranomainen on yhteydessä hälytettyyn yksikköön sekä määrää yksikön jäsenistä tilannepaikan johtajan, jos sitä ei ole ennalta määrätty. Tilannepaikan johtaja johtaa toimintaa kohteessa pelastusviranomaisen antamien ohjeiden mukaisesti. Pelastustoiminnan johtajana toimivan pelastusviranomaisen ei tarvitse tulla onnettomuuspaikalle, ellei tilanne sitä edellytä.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella pieniin onnettomuuksiin hälytetään pelastusryhmä. Pienellä onnettomuudella tarkoitetaan tilannetta, johon on hälytetty yksi pelastusryhmä vahvennuksineen, ajoneuvokalustona pelastusryhmällä on yleensä yksi sammutusauto, vahvennuksella tarkoitetaan esim. säiliöautoa. Pelastusryhmän johtaja toimii pelastustoiminnan johtajana pienissä onnettomuuksissa, kun pelastusryhmän johtaja on pelastusviranomainen. Sopimuspalokuntalaisen ollessa pelastusryhmän johtajana toimii pelastusryhmän johtaja onnettomuuskohteessa tilannepaikan johtajana.

Päivystävä palomestari (P30) on jatkuvassa lähtövalmiudessa 24/7 Ylivieskan paloasemalla. Palomestari toimii pelastustoiminnan johtajana pienissä onnettomuuksissa (kun pelastusryhmän johtaja on sivutoiminen), keskisuurissa onnettomuuksissa sekä suurissa onnettomuuksissa siihen saakka, kunnes päivystävä päällikkö P20 ottaa johtovastuun. Päivystävä palomestari pitää yllä jatkuvaa (24/7) tilannekuvaa alueen hälytystehtävistä ja tarpeen mukaan tukee yksikönjohtajia pienissä onnettomuustilanteissa. P30 pitää yllä Jokilaaksojen pelastuslaitoksen tilannekuvaa ja seuraa turvallisuustilannetta (mm. suurehko tapahtumat, metsäpalovaroitukset, yleinen säätila ja turvallisuussää) ja suorittaa tarvittavia varautumistoimenpiteitä, kuten yhteyksien varmistamista, valmiuksien kohottamista sekä parantaa tarvittaessa seuranta- ja viestintävalmiutta.

Kansalaisia informoidaan tarvittaessa alueen muuttuneista turvallisuustilanteista (mm. lähestyvät myrskyrintamat, maaston erityinen kuivuus ja metsäpalovaroitukset, muut pelastustoimen vastuualueelle kuuluvat kansalaisten turvallisuuteen liittyvät asiat). Pelastuslaitos informoi kansalaisia muuttuneista turvallisuusolosuhteista yleisen median kautta, omien internet sivujen kautta sekä käyttää tiedon jakamisessa sosiaalista mediaa (Facebook ja Twitter).

Suurissa ja pitkäkestoisissa onnettomuuksissa pelastustoiminnan johtajana toimii päivystävä päällikkö P20. Päivystävä päällikkö on vapaamuotoisessa varallaolossa. Päivystävän päällikön tehtävänä on ottaa pelastustoimen kenttäjohtamisjärjestelmä käyttöönsä 15 minuutin kuluessa hälytyksestä tai perustaa johtamispaikka johtokeskukseen 100 minuutin kuluessa. P20 toimii tarvittaessa koko pelastuslaitoksen esimiehenä sekä keskeisimpänä yhteyshenkilönä esimerkiksi suhteessa naapuripelastuslaitoksiin, Aviin ja sisäministeriöön.

Suurissa, erittäin pitkäkestoisissa onnettomuuksissa sekä erityis- ja häiriötilanteissa pelastuslaitos voi perustaa pelastuslaitokselle Pelastustoiminnan johtokeskuksen. Pelastustoiminnan johtokeskus (PEL-JOKE) on pelastustoiminnan johtamista varten perustettu toiminnallinen kokonaisuus, joka käsittää henkilöstön, tilan, välineet ja toiminta-asiakirjat. Johtokeskuksesta voidaan johtaa suuria pelastusmuodostelmia suur-onnettomuuksissa, häiriötilanteissa tai jopa poikkeusoloissa.

Tavoite

Tehokas pelastustoiminta edellyttää toimivaa, tarvittaessa dynaamista kulloiseenkin riskikuvaan soveltuvaa johtamisjärjestelmää.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä toteutetaan siten, että johtamisjärjestelmä vastaa säädösten, toimintavalmiuden suunnitteluohjeen ja toimintaympäristön vaatimuksia. Toimiva johtamisjärjestelmä tehostaa pelastustoimintaa ja parantaa pelastustoiminnan laatua. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä toteutetaan siten, että sen avulla pystytään selviytymään kaiken kokoisten pelastusmuodostelmien pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021-2024

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää kehitetään edelleen säädösten, toimintavalmiuden suunnitteluohjeen ja toimintaympäristön sekä kulloisenkin riskikuvan vaatimusten edellyttämällä tavalla. Jatketaan tilanne- ja johtokeskuksen toiminnan kehittämistä. Suuronnettomuuksien, häiriötilanteiden, poikkeusolojen ja näihin liittyvien erityistilanteiden johtamisvalmiuksia ylläpidetään ja kehitetään pelastuslaitoksen vuosittaisen koulutussuunnitelman mukaisesti. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan yhteistyö naapuripelastuslaitosten kanssa.

Resursointi

Pelastustoiminnan tulosalue vastaa pelastustoiminnan johtamisen suunnittelusta ja koulutuksesta. Käytännön toteutuksesta vastaa päivystävät päälliköt, päivystävät palomestarit, tilanne-/johtokeskus (TIKE/JOKE) sekä paloiesimiehet ja ryhmänjohtajat.

Toimintavalmius

Pelastuslaki (379/2011) pykälät 2 §, 32 § ja 39 § sekä pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 2012

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu pelastuslakiin ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen. Suunnitteluohje tuli voimaan 1.1.2013. Toimintavalmius muodostuu viidestä osatekijästä: henkilöstön määrästä ja laadusta, kaluston määrästä ja laadusta, ennakoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista, johtamisen organisoinnista sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta. Kaluston, toiminnallisten suunnitelmien ja johtamisen osalta toimintavalmiuteen liittyvät asiat ovat pääosin kunnossa. Ongelmana on muutaman yksittäisen kunnan yksittäisten II-riskiruutujen tavoitettavuusaika.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastuslaitoksen toiminta-alue on jaettu riskiluokan määrittäviin riskiruutuihin. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan hälytetyn pelastusmuodostelman tulee pystyä aloittamaan tehokas pelastustoiminta riskiluokittain määritetyssä ajassa. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan I riskiluokan ruutuja ei saavuteta riittävän nopeasti kuin jatkuvasti miehitytyiltä paloasemilta, mutta II-, III- ja IV-riskiruudut voi saavuttaa myös sopimuspalokuntaperiaatteella toimivilta paloasemilta.

Riskiluokka	Hätäkeskus	Lähtöaika	Ajoaika	Ensimmäinen yksikkö kohteessa	Ensitoimenpiteisiin kuluva aika	Tehokas pelastustoiminta alkaa	Avunsaantiaika	Pelastusjoukkue kohteessa
Riskiluokka I	2	1	5	6	5	11	13	20
Riskiluokka II	2	1-5	5-9	10	4	14	16	30
Riskiluokka III	2	1-5	15-19	20	2	22	24	30
Riskiluokka IV	2	1-5					< 40	

Taulukko 3. Avunsaantiajan koostumisen tavoitteet toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa 21/2012

Pelastuslaitoksen toimintaa valvovat viranomaiset seuraavat riskiruuduittain ensimmäisen yksikön onnettomuuspaikalle saapumisaikaa ja tehokkaan pelastustoiminnan käynnistymisaikaa.

Vähimmäistavoitteena toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Lisäksi tehokas pelastustoiminta tulee kyetä käynnistämään riskiruudun määrittämässä toimintavalmiusajassa vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Palvelutasopäätöksessä pelastuslaitos päättää tarkemmin ensimmäisen yksikön ja tehokkaan pelastustoiminnan käynnistymisen toimintavalmiusaikatavoitteista.

Pelastusyksikön ja -ryhmän lähtöaika on kiinni palokuntamuodosta. Jokilaaksojen pelastuslaitoksella on 23 paloasemaa, joista kaksi on päätoimisen henkilöstön jatkuvasti miehittämiä paloasemia ja 21 paloasemaa toimii sopimuspalokuntaperiaatteella. Päätoiminen jatkuvasti miehitetty paloasema kykenee lähtemään noin minuutin kuluessa hälytyksestä ja sopimuspalokuntaperiaatteella toimivan palokunnan tulisi kyetä lähtemään noin 5 minuutin sisällä hälytyksestä. Jokilaaksojen pelastuslaitoksen 21 sopimuspalokuntaperiaatteella toimivasta paloasemasta vain muutamalla paloasemalla on virka-aikana miehitys, joka mahdollisesti kykenee lähtemään hälytykseen minuutin kuluessa hälytyksestä.

Palvelutasopäätöksiensä 2010 – 2020 mukaan pelastuslaitoksen toiminnallisena tavoitteena on ollut, että riskialueen mukainen toimintavalmiusaika toteutuu keskimäärin 90 % kiireellisistä hälytystehtävistä.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan 90 prosentissa tehtävistä täyttymistä on syytä muuttaa, koska toimintavalmiusaika tulee varallaolojärjestelmään kohdistuvien riskien vuoksi ehkä heikkenemään varsinkin virka-ajan ulkopuolisena aikana. Vähimmäistavoitteena toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikataavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Pelastuslaitoksen toiminnan strateginen menestystekijä on riskianalyysiin perustuva, mahdollisimman tasalaatuinen palvelutuotanto kaikkien kuntien alueella. Pelastustoiminnan osalta tämä tarkoittaa riskiruudittain saman riskiluokan ruutujen saman tasoista tavoittamista. Tämän periaatteen mukaisesti tilastoissa ilmeneviin toimintavalmiusongelmiin on puututtava toimintaa kehittämällä.

Toimintavalmiutta on henkilöstövahvuuden kannalta tarkasteltava kahdesta näkökulmasta: varmistettu toimintavalmius ja toteutunut toimintavalmius.

Riskikuvan sitä edellyttäessä toimintavalmiutta varmistetaan myös tilapäisesti nostamalla yksiköitä välitörmään valmiuteen.

Tavoite

Onnettomuuskohde saavutetaan riskiruudun asettamassa tavoiteajassa ensimmäisellä yksiköllä 81 % kiireellisistä hälytystehtävistä. Lisäksi tehokaan pelastustoiminnan tulisi käynnistyä tavoiteajassa vähintään 80 % tehtävistä. Keskeinen tavoite on myös se, että kaikissa riskiluokissa ja kaikissa kunnissa mediaaniaika jää alle tavoiteajan. Tarkastelujaksona on viiden viimeisen vuoden keskimääräinen toteutuma.

Keskimääräinen toimintavalmiusaikataavoite kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta on ensimmäisen pelastusyksikön osalta 11 minuuttia ja tehokaan pelastustoiminnan käynnistymisen osalta 15 minuuttia.

Pelastusjoukkue on kohteessa riskiruutujen asettamassa tavoiteajassa 80 % kiireellisistä hälytystehtävistä kun tarkastellaan koko pelastustoimen aluetta kokonaisuutena. Tarkastelujaksona on viiden viimeisen vuoden keskimääräinen toteutuma.

Henkilöstövahvuuden osalta tavoitteena on, että jokaiselta paloasemalta saadaan kiireellisiin hälytystehtäviin liikkeelle vähintään 1+3 vahvuinen pelastusryhmä. Pelastusryhmä voi tulla kohteeseen useammalla ajoneuvolla, jolloin onnettomuuskohteen saavuttamisaikaa 1. pelastusyksiköllä voidaan lyhentää.

Mittarit:

- Toimintavalmiuden toteutumat A- ja B –kiireellisyysluokan tehtävissä riskiruudittain
- Toimintavalmiusvertailu A- ja B –kiireellisyysluokan tehtävissä verrokipelastuslaitoksiin nähden

Päätös palvelutasosta

Onnettomuuskohde saavutetaan riskiruudun asettamassa tavoiteajassa ensimmäisellä yksiköllä 81 % kiireellisistä hälytystehtävistä. Lisäksi tehokaan pelastustoiminnan tulisi käynnistyä tavoiteajassa vähintään 80 % tehtävistä. Tarkastelujaksona on viiden viimeisen vuoden keskimääräinen toteutuma.

Keskeinen tavoite on myös se, että kaikissa riskiluokissa ja kaikissa kunnissa mediaaniaika jää alle tavoiteajan.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään verrokipelastuslaitosten* tasolla A ja B kiireellisyysluokan tehtävissä viiden viimeisen vuoden seurantajaksolla. Lisäksi tavoitteena on, että tehokkaan pelastustoiminnan alkamisaika täyttyy verrokipelastuslaitosten keskiarvon tasolla A ja B kiireellisyysluokan tehtävissä. Kaikissa riskiluokissa ja kaikissa kunnissa mediaaniaika jää alle tavoiteajan.

Toimintavalmiuden varmistamiseksi kaikkien paloasemien hälytyslähtövahvuuksia ja toimintavalmiusaikoja seurataan aktiivisesti. Erityishuomiota kiinnitetään niihin paloasemiin/kuntiin, joissa toimintavalmiuden tavoitteissa on vielä parantamisen varaa.

*Verrokipelastuslaitokset: Lappi, Oulu-Koillismaa, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo. [LIITE 1](#)

Resursointi

Pelastuslaitoksen koko pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö.

Järvi- ja meripelastustoiminta

Järvi- ja meripelastusvalmius on kaikilla paloasemilla, joiden lähistöllä on vesistöjä. Meripelastusvalmiutta ylläpidetään kouluttamalla lisää alusten päälliköitä ja kansihenkilöstöä.

Vesipelastus

Alueella on vesistöjä jokaisen paloaseman vastuualueella. Merkittävimmän riskin muodostavat Kalajoen ja Raahen rannikkoseudut sekä Pyhäjärven vesistöt runsaamman virkistyskäytön vuoksi.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksella on pintapelastusvalmius jokaisella paloasemalla. Pintapelastus tehtävissä kohteeseen hälytetään yhdeltä paloasemalta pelastusryhmä, lisäksi koko pelastuslaitoksen alueelta hälytyksen saa erikseen nimetty sukeltajaryhmä.

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta (pintapelastus) tai pinnan alta (vesisukellus) tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tapahtuvat harjoitukset. Vesipelastustoimintaa ohjeistaa SM:n pelastussukellusohje (30.11.2007).

Pelastustoiminnan tulosalue vastaa vesisukellusryhmän varustamisesta ja paloasemien tulosalue henkilöstön valinnasta tehtävään. Jokilaaksojen pelastuslaitoksella vesisukeltajat ovat I-tason ja II-tason vesisukeltajia. Tavoitteena on koota vesisukellusryhmä kohteeseen yhden tunnin sisällä hälytyksestä. Vesisukellusvalmiutta ei varmenneta erillisellä vesisukeltajavarallaololla. Vesisukellustoiminta voidaan aloittaa, kun kohteessa on sukellusryhmänjohtaja, kaksi vähintään II-tason vesisukeltajaa sekä tehtävään perehdytetty sukellusavustaja.

Tavoite

Pelastusmuodostelmassa on riittävästi toimintakykyistä henkilöstöä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on alueellinen 10–12 henkilön, II-tason vesisukellusryhmä, joka kootaan useammalta paloasemalta.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Palvelustasopäätöskaudella tarkastellaan II-tason vesisukellustoiminnan tarpeellisuus ja resursointi yhteistyössä naapuripelastuslaitosten kanssa. Lisäksi arvioidaan vesisukellustoiminnan kehittämistarpeet, joissa huomioitaisiin nykyistä tehokkaammin 24/7 miehitettyjen paloasemien käyttö osana vesisukellusvalmiutta ja niiden resursointimahdollisuudet.

Pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö

Pelastuslaki (379/2011) pykälät 39, 56 ja 57, Työturvallisuuslaki 738/2002 pykälät 8 ja 14

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella väestö vähenee useissa kunnissa. Tämä aiheuttaa henkilöstöpoistumaa myös alueen palokuntiin ja vaikeuttaa uusien hälytysosastolaisten rekrytointia, minkä vuoksi joillakin paloasemilla on ongelmana saada hälytyksiin riittävästi kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä.

Henkilöstövahvuudessa on eroja eri paloasemilla ja valmiuden taso vaihtelee vuorokaudenajasta riippuen. Joskus yksiköissä ei ole riittävästi toimintakykyisiä henkilöitä. Erityisesti virka-aikana useilla paloasemilla on vaikeuksia saada minimivahvuista pelastusryhmää liikkeelle henkilöstöpulan vuoksi. Vakinaista henkilökuntaa on vähän ja sopimushenkilöstön saatavuus päätyöstään hälytystehtäviin on heikkoa.

Pelastussukelluksella tarkoitetaan savu-, kemikaali- ja vesisukellusta. Pelastussukelluksen lisäksi tässä kohdassa käsitellään pintapelastusta. Pelastussukellusvalmiutta on pyritty ylläpitämään kaikilla paloasemilla pl. vesisukellus, jota on kehitetty alueellisena. Varmistettua savusukellusvalmiutta ensimmäisen pelastusryhmän osalta voidaan toteuttaa poikkeustapauksia lukuun ottamatta vain Raahen ja Ylivieskan paloasemilta. Muiden paloasemien osalta kaikissa rakennuspaloissa ei savusukellusta voida välttämättä

aloittaa paikalle saapuvan ensimmäisen pelastusyksikön tai -ryhmän osalta, vaan silloin turvaudutaan vaihtoehtoisin sammutusmenetelmiin. Edellä mainituissa tilanteissa savusukellusvalmius saadaan aikaiseksi tehtävälle seuraavaksi saapuvien muiden yksiköiden toimesta.

Pelastussukellus on yksi riskialttiimmista työtehtävistä, jota saavat tehdä vain lääkärintarkastuksen, toimintakykytestit läpäisseet ja tehtävään koulutetut henkilöt. Pelastussukeltajien riittävää määrää on pyritty ylläpitämään koulutustoiminnalla sekä uuden sopimushenkilöstön rekrytoinnilla. Henkilöstön fyysisen kunnon ylläpitämistä on tuettu työkykyä ylläpitävällä ja kehittäväällä toiminnalla. Toimintakykyisten pelastussukeltajien saatavuus on muuttunut kuitenkin entistäkin haasteellisemmaksi.

Tavoite

Henkilöstön savusukelluskelpoisuuden ja pelastustoiminnan muidenkin kelpoisuuksien kehittämiseksi pelastuslaitoksella kartoitetaan keinoja, joilla pelastuslaitos voisi paremmin tukea henkilöstön fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä. Yhtenä em. keinona pelastuslaitoksella otetaan käyttöön henkilöstön aktiivikorvausmalli, jolla halutaan kannustaa paitsi henkilöstöä kehittämään fyysistä toimintakykyään myös heidän osaamisen kehittämismyönteisyyttään/ hakeutumista suorituskkyä lisääville peruskursseille.

Päätös palvelutasosta

Paloasemilla on sen toimintaympäristöön nähden riittävä määrä pelastustoimintaan osallistuvaa riittävän suorituskkyistä henkilöstöä.

Mittarit:

- henkilöstön määrä hälytysosastoissa
- paloaseman toimintaympäristön suorituskkyvaatimuksia vastaava henkilöstö (=pelastustoimintaan osallistuvan, eri kelpoisuuksia omaavien henkilöiden määrä)

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Rekrytoitaessa sopimushenkilöstöä kiinnitetään entistä enemmän huomiota toimintakykyyn, sen kehittämismahdollisuuteen sekä hälytysosastoon sitoutuneisuuteen. Palvelutasopäätöskauden aikana varmistetaan paloasemittain riittävät henkilöstöresurssit toimia erilaisissa onnettomuustyypeissä.

Resursointi

Riittävän pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön määrän ja siltä edellytettävän suorituskkyyn omaavan henkilöstön määrän varmistaminen on pääsääntöisesti paloaseman tulosaleen henkilöstön vastuulla. Myös muiden tulosalueiden henkilöstön työpanosta käytetään edellä mainitun tavoitteen toteuttamiseksi.

Pelastustoiminnan ajoneuvot ja muu kalusto

Raskaiden pelastusajoneuvojen määrä ja sijoittelu on toteutettu siten, että pelastusjoukkueen kokoaminen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisessa tavoiteajassa olisi mahdollista. Vuodesta 2004 alkaen raskaiden ajoneuvojen lukumäärää on vähennetty noin 20 %. Raskaiden pelastusajoneuvojen osalta ensilähdön sammutusauton enimmäiskäyttöikäksi on aiemmin päätetty 20 vuotta, muiden raskaiden ajoneuvojen maksimikäyttöikäksi on päätetty 28 vuotta.

Aikaisempien vuosien investointien sopeuttaminen on vaikuttanut siten, että kalustoa ei ole voitu uusia kaikilta osin alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Kaluston kunnossapitoon varatut määrärahat eivät ole aina mahdollistaneet yksiköiden kunnossapito-ohjelman täydellistä toteuttamista. Ennakoivalla huollolla on suuri merkitys kaluston kunnossa pysymiseen ja turvalliseen käyttämiseen. Riittävä ennakoiva huolto on myös kärsinyt määrärahojen vähäisyyden vuoksi.

Raskasta ajoneuvokalustoa pelastuslaitoksella on 34 sammutusautoa, 20 säiliöautoa, kolme puomitikasta, yksi raskas raivausauto, neljä vaihtolava-autoa ja yksi huoltoauto. Suurin osa paloasemista on yhden pelastusyksikön paloasemia. Kahden pelastusyksikön paloasemia ovat Haapajärvi, Haapavesi, Kalajoki, Nilva, Oulainen, Pyhäjärvi, Raahe, Sievi ja Ylivieska.

Maastokulkuneuvoja (moottorikelkat ja mönkijät) on sijoitettu alueelle mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Erilaisten kevytperävaunujen määrää on pyritty määrätietoisesti vähentämään. Pienajoneuvokalustoa pelastuslaitoksella on johtoautoina, tarkastusautoina sekä miehistöautoina. Pienajoneuvojen uusintaväli on ollut noin 10–13 vuotta. Muut kalustolliset valmiudet ovat kohtuullisen hyvät, mutta myös niiden ylläpitämisessä on ollut ongelmia kaluston uusinta- ja kunnossapitomäärärahojen vähyyden vuoksi.

Tavoite

Pelastuslaitos toteuttaa palvelutasopäätöskaudella välttämättömät, toiminnan nykytason ylläpitämiseen tai taloudellisuuden sekä toiminnan tehostamisen edellyttämät kalustohankinnat. Ajoneuvojen sijoittelu toteutetaan koko pelastustoimialueen kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Kaluston ennakoivaan huoltoon ja kunnossapitoon sekä uusintahankintoihin turvataan riittävät määrärahat. Määrärahoja tulisi palvelutasopäätöskaudella tasokorotuksena lisätä 15 000€ per vuosi.

Mittarit:

- ensilähdön sammutusauton maksimi-ikä on 20 vuotta
- muun raskaankaluston maksimi-ikä on 28 vuotta

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa palvelutasopäätöskaudella välttämättömät, toiminnan nykytason ylläpitämiseen tai taloudellisuuden sekä toiminnan tehostamisen edellyttämät kalustohankinnat. Ajoneuvojen sijoittelu toteutetaan koko pelastustoimialueen kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Ajoneuvojen määrän, varustelun sekä sijoittelun perusteena käytetään riskianalyysia ja eri palokuntien toimintakykyä. Tarkoituksenmukaisella ajoneuvojen määrällä ja sijoittelulla turvataan tarvittavien muodostelmien kokoaminen eri riskiruutuihin tavoiteajoissa.

Muuta kalustoa kehitetään ja ylläpidetään siten, että henkilöstöllä on mahdollisuus toimia eri onnettomuustyyppissä. Paloasemien mahdollisuudesta erikoistua tiettyihin onnettomuustyyppisiin jatketaan selvitystä palvelutasopäätöskauden aikana.

Investointitaso sekä kaluston kunnossapito pidetään sellaisella tasolla, että kalusto pysyy ajanmukaisena ja täyttää sille asetetut tekniset sekä työturvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Ensilähdön sammutusautojen ja muiden raskaiden ajoneuvojen maksimi-iat pidetään ennallaan.

Kevyiden ajoneuvojen uusintavälissä huomioidaan ajokilometrit, ajoneuvon kunto sekä taloudellinen myyntiarvo. Ohjeellinen uusintaväli pienajoneuvoille on 4–12 vuotta. Ajoneuvokaluston keskimääräisenä nettoinvestointitasona pyritään pitämään palvelutasopäätöskaudella 1 000.000 € / vuosi. Vuonna 2021 määritellään kriteerit kahden yksikön paloasemille mm. kuntien asukasluvun kehityksen, riskien muuttumisen ja poikkeusolojen tarpeen mukaan. Lisäksi pyritään huomioimaan sopimushenkilöstön koulutuksen sekä palokuntanuorisotyön tarpeet koulutuksessa tarvittavan kaluston osalta.

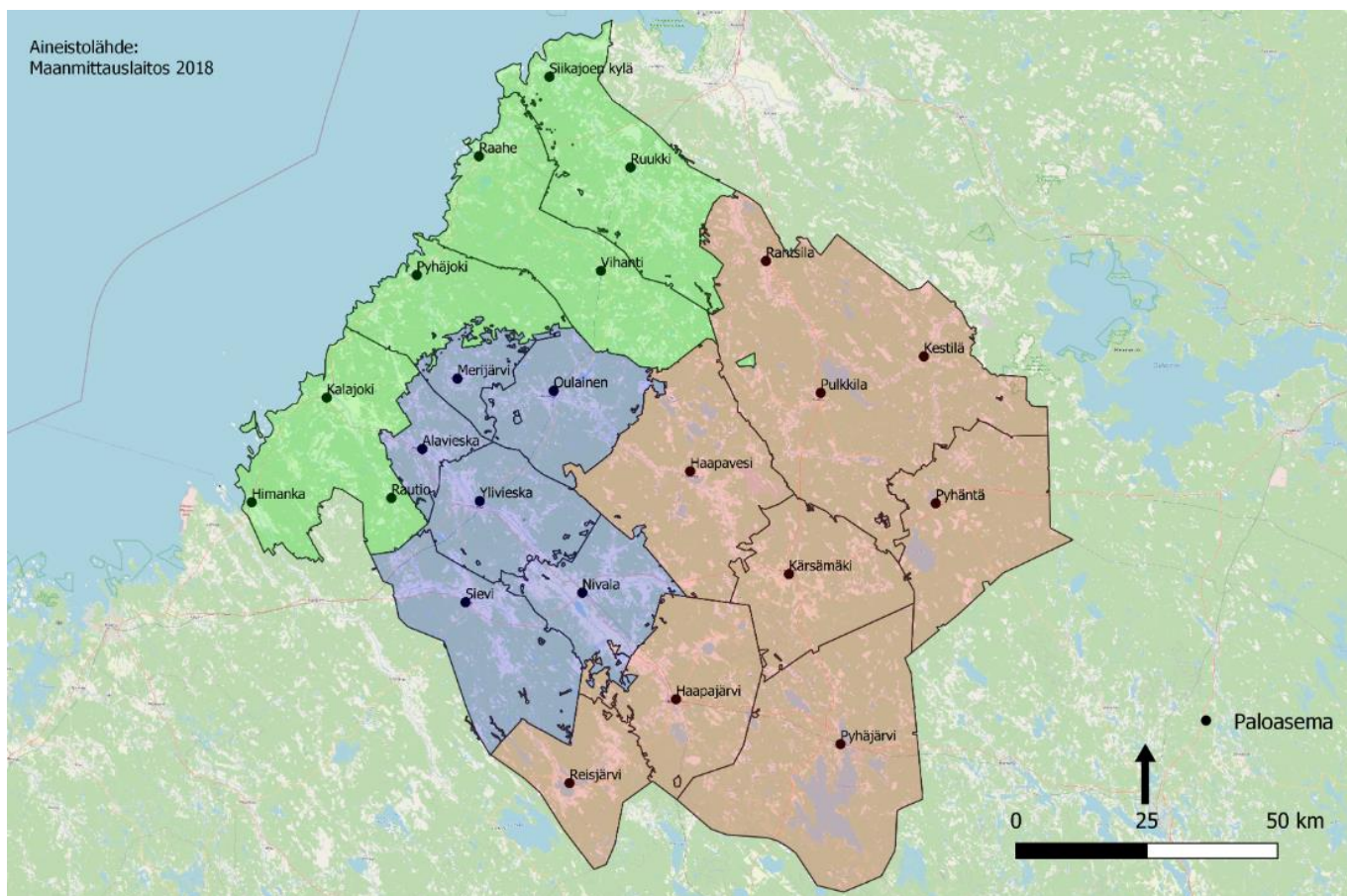
Resursointi

Pelastuslaitoksen keskitetyistä kalusto- ja varustehankinnoista, huolto- ja kunnossapitopalveluista sekä niihin liittyvästä logistiikasta vastaa pelastustoiminnan tulosalue pelastuspäällikön johdolla. Resurssitarve 2,5 htv.

Paloasemat

Paloasemakiinteistöt ovat pääsääntöisesti kuntien omistamia ja pelastuslaitos on vuokrannut ne käyttöönsä. Paloasemien uudisrakennus-, laajennus- ja korjaustarpeista sovitaan ao. kunnan kanssa.

Jokilaaksojen alueen riskianalyysin perusteella pelastustoimen alueella on riittävä ja pääosin oikein sijoitettu paloasemaverkosto. Paloasemien määrää on vähennetty sulkemalla Paavolan paloasema sekä siirtämällä Raahen VPK:n tilat Pattijoelta Raahen paloaseman yhteyteen. Vuoden 2019 lopussa paloasemia alueella on 23 kappaletta.

Kuva 6. Paloasemat vuonna 2020

Pelastustoiminnan resurssit on hajautettu alueen paloasemille siten, että paloasemittain on määriteltä valmiudessa olevien pelastusyksiköiden ja niiden tukiyksiköiden määrä. Tarvittaessa riskianalyysin tai muiden perusteltujen syiden vuoksi voidaan yksiköiden sijoituspaikkaa muuttaa.

Joidenkin paloasemien vuosittaisessa kunnossapidossa ja peruskorjaustarpeiden toteuttamisessa on ollut ongelmia ja eräillä paloasemilla on myös todettu eriaistaisia sisäilmaongelmia. Pahimmillaan on jouduttu turvautumaan väistötiloihin joko kokonaan tai osittain. Osalla paloasemista ei ole erillisiä sosiaali-tiloja naisille ja miehille.

Tavoite

Paloasemaverkko on palvelutuotannon kannalta toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltu kokonaisuus. Paloasemarakennukset ovat toimivia kokonaisuuksia ja koko henkilöstölle turvallisia paikkoja tehdä työtä. Paloasemat soveltuvat tarvittaessa myös pelastuslaitoksen ensihoidon palvelutuotannon tarpeisiin. Ensihoidon palvelut tuotetaan pääosin nykyiseen paloasemaverkkoon tukeutuen.

Palvelutason kehittäminen

Tarpeen vaatiessa pelastuslaitos tekee kartoitukset sekä hankesuunnitelmat paloasemien peruskorjaus-, laajentamis- tai uudisrakentamistarpeista yhteistyössä ko. kunnan kanssa. Tarvittaessa sisäilmatutkimukset teettää ko. kunta. Paloasemilla pyritään huomioimaan puhdas paloasema-malli, jossa henkilöstön altistuminen hälytyksistä paluun yhteydessä erilaisille terveydelle vaaraa tai haittaa aiheuttaville aineille pyritään minimoimaan.

Uudisrakentamisessa sekä korjaus- ja laajennustöissä noudatetaan tilasuunnittelua, joka vähentää altistumista. Olemassa olevilla paloasemilla tiloja saneerataan sekä toimintoja kehitetään paloasemakohtaisesti mahdollisuuksien mukaan. Pulkkilan paloaseman tilat peruskorjataan ja laajennetaan paloasemaksi soveltuviksi Laanilan alueella 2021 aikana. Himangan, Oulaisten, Pyhäjoen, Reisjärven ja Vihannin paloasematilat edellyttävät toimenpiteitä palvelutasopäätöskaudella.

Väestön varoittaminen

Pelastuslaki (379/2011) 32 §

Pelastuslaitoksen on huolehdittava alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa. Väestön varoittamisjärjestelyt perustuvat ulkona liikkuvan väestön varoittamiseen väestöhälyttimien avulla sekä sähköisissä tiedotusvälineissä käytettävään vaaratiedotteeseen.

Väestöhälytysjärjestelmää on uusittu korvaamalla vanhoja käytöstä poistuvia hälyttimiä uusilla suurteho-hälyttimillä. Nyt näiden väestöhälyttimien huollolla ja kunnossapidolla on suuri merkitys väestöhälyttimien toimivuuden varmistamisessa. Informaatioteknologian kehitys voi lähivuosina tuoda uusia keinoja väestön varoittamiseen liittyviin järjestelyihin.

Tavoite

Ulkona liikkuvasta väestöstä kyetään taajamittain varoittamaan noin 60 % väestöhälyttimien avulla. Huollon ja kunnossapidon merkitys kasvaa toimintavarmuuden ylläpitämisessä.

Päätös palvelutasosta

Väestöhälyttimien kunnossapitoon huomioidaan huolto- ja korjaustoimenpiteillä. Pelastuslaitoksella on ohjeistus ja ennalta valmisteltu toteutusmalli nopeaan vaaratiedottamiseen.

Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024

Suurteho-hälyttimien hankintaa jatketaan tarpeen mukaan palvelutason ylläpitämiseksi.

Resursointi

Väestöhälyttimien huoltoon ja kunnossapitoon on varattava vuosittain 5 000€, jotta hälyttimet voidaan pitää toimintakunnossa.

4.2.2 Varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin

Pelastuslaki (379/2011) 2 §, valmiuslaki (1552/2011) 12 §

Pelastuslaitos on velvollinen varautumaan suuronnettomuuksiin ja toimintansa ylläpitoon häiriötilanteissa. Pelastuslaitoksen on suunniteltava toimintansa siten, että palvelutuotanto voidaan turvata kaikissa turvallisuustilanteissa niin pitkälle kuin se kohtuudella on mahdollista. Suuronnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jota on kuolleiden tai loukkaantuneiden, taikka ympäristöön, omaisuuteen tai varallisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän taikka laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana (Turvallisuustutkintalaki 525/2011, 2 §).

Normaaliolojen häiriötilanne tarkoittaa uhkaa tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. (Kokonaisturvallisuuden sanasto (TSK 50, 2017)

Jokilaaksojen pelastuslaitos on varautunut häiriötilanteisiin seuraavilla elementeillä:

- tilanne- ja johtokeskuksen jatkuvalla kehittämisellä, jolla varmistetaan johtaminen myös poikkeusoloissa
- ylläpitämällä valmiussuunnitelmaa, evakuointisuunnitelmaa ja väestönsuojelusuunnitelmaa
- polttoainehuolto on varmistettu koko alueen tarpeita varten Haapajärven, Raahen ja Ylivieskan paloasemilla omalla diesel-säiliöllä
- VHF-varaverkko
- varavojärjestelmät paloasemilla
- ruokahuolto perustuu naisosaston toimintaan ja kaupalliseen yhteistyöhön

Nämä elementit tukee koko alueen pelastustoimea ja edesauttavat pelastustoimea myös poikkeusoloissa.

Tavoite

Pelastustoimen tehtävänä on varmistaa, että pystytään huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamisesta ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä sekä niiden edellyttämästä yhteistoiminnasta kuntien, muiden viranomais- ja yhteistoimintatahojen kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa. Suunnittelun lähtökohtana on, että ihmishenkiä ja omaisuutta ei menetetä puutteellisten varautumisjärjestelyjen vuoksi.

Valmiussuunnittelun ja varautumisen perustana on pelastustoimen normaaliolojen organisaatio- ja johtamisjärjestelmät, joiden valmiutta tilanteen ja säädösten mahdollistamalla tavalla laajennetaan tai vahvistetaan.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen varautumisjärjestelyjä ylläpidetään ja kehitetään siten, että pelastuslaitoksella on palvelutasopäätöskaudella toimivat ja riittävässä laajuudessa harjoitellut suunnitelmat suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalle. Lisäksi suoritetaan tarpeelliset kalustohankinnat valmiuden ylläpitämiseksi.

Pelastustoiminnassa teoreettisesti yksiköiden ja henkilöstön määrän perusteella pelastuslaitoksella on mahdollisuus perustaa 11 pelastusjoukkuetta, joista voidaan muodostaa kolme pelastuskomppaniaa. Näistä pelastuskomppanioista voidaan muodostaa yksi pelastusyhtymä. Pelastusyhtymä kyetään perustamaan omin voimavaroin 2,5 tunnissa ja 2 tunnissa, kun huomioidaan naapuripelastuslaitosten resurssit. Virka-aikana pelastusyhtymän kokonaisvahvuus jäisi todennäköisesti alle kahden pelastuskomppanian tavoitevahvuuden, johtuen sopimushenkilöstön vaikeasta saatavuudesta päivälähtöihin. Pelastusyhtymän keskeytyksetön toiminta voidaan omin voimavaroin varmistaa enintään kuuteen tuntiin. Tätä pidempi pelastusyhtymän toimintakyky edellyttää yhteistyötä naapuripelastuslaitosten kanssa.

Pohjois-Suomen pelastuslaitokset ovat muodostaneet 2019 yhteisen pelastusjoukkueen (Finnish Arctic Rescue Team), jossa kukin pelastuslaitos ylläpitää pelastusryhmää. Tätä joukkuetta voidaan hyödyntää alueellamme tapahtuvissa pitkäkestoisissa onnettomuustilanteissa ja näin ollen tuo hyvän henkilöstöressurssin käytettäväksi. Finnish Arctic Rescue Teamiin kuuluu 69 pelastusalan ammattilaista.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Varautumisessa suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteiden hallintaan on tärkeää suunnittelu sekä harjoittelu.

Ulkoisista pelastussuunnitelmista säädetään pelastuslain sekä sisäministeriön asetuksessa ulkoisista pelastussuunnitelmista. Säädösten perusteella alueen pelastustoimen on laadittava yhteistyössä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnanharjoittajan kanssa ulkoinen pelastussuunnitelma. Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla onnettomuudet ja niistä aiheutuvat seuraukset voidaan rajata ja hallita mahdollisimman tehokkaasti. Jokilaaksojen alueella on kahdeksan kohdetta, joihin tulee laatia ulkoinen pelastussuunnitelma. Ulkoinen pelastussuunnitelma päivitetään kolmen vuoden välein ja kohteessa pidetään suuronnettomuusharjoitus kolmen vuoden välein.

Pelastuslaitos jatkaa omalta osaltaan Finnish Arctic Rescue Team -toiminnan kehittämistä, panostaen koulutuksiin ja harjoitteluun. Koulutuksien ja harjoittelun teemoina tulee vahvasti esille ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit. Ilmastomuutokset aiheuttamat riskit ja haasteet pelastustoimelle on tuotu esille Riskianalyysi 2020 -asiakirjassa. Metsäpalot ovat yksi koulutuksen ja harjoittelun kärkiteemoista. Pelastusjoukkueella on myös osaamista rauniopelastukseen. Rauniopelastusosaamista kehitetään edelleen omilla koulutuksilla ja Pelastusopiston kursseilla.

Resursointi

Pelastuspäällikön johdolla pelastustoiminnan tulosalue. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinnasta ja harjoitusten toteuttamisesta vastaavat päivystävät palomestarit (n. 0,75htv).

4.2.3 Poikkeusolot

Pelastuslaki 379/2011 § 2, valmiuslaki 1552/2011 § 12, turvallisuuskomitea: yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017

Valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Valmiuslaissa säädetään viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana sekä viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin.

Valmiuslain 3 §:n mukaan poikkeusoloja ovat:

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
- 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Pelastuslain soveltamisalasäännöksen mukaisesti Jokilaaksojen pelastuslaitos on suunnitellut sille pelastuslain mukaan kuuluvat tehtävät siten, että ne on mahdollista hoitaa myös poikkeusoloissa. Pelastuslaitos on aloittanut myös poikkeusolojen riskianalyysin laadinnan puolustusvoimien kanssa, jonka pohjalta pelastuslaitos varautuu eritoten valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettuihin 1 ja 2 kohdan mukaisiin poikkeusoloihin.

Pelastustoimelle kuuluvat väestönsuojelutehtävät ja niiden toteuttaminen on kuvattuna vuoden 2020 aikana valmistuvassa väestönsuojelusuunnitelmassa. Suunnitelman kattavuus on varmistettu:

- huomioimalla väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista
- varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin
- huolehtimalla väestönsuojelun johtamis- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta
- varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen.

Valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdan mukaisissa Jokilaaksojen pelastuslaitos vahventaa omaa johtamisjärjestelmäänsä perustamalla alueellisia ja paikallisia johtokeskuksia sekä tarpeen mukaan valmiuslain 120 §:n mukaisia väestönsuojelumuodostelmia. Talousarvioesityksen pohjalta pelastuslaitos kohdentaa varoja väestönsuojelun johtokeskusten varustamiseen.

Tavoite

Yhteiskunnan varautumisen perustana on, että kukin vastuullinen toimijataho valmistelee itse toimintansa turvaamiseksi tarpeelliset suunnitelmat, hankkii tarvittavat suojeluvälineet, varaa ja kouluttaa toimintansa varmistamiseksi kaikissa turvallisuustilanteissa tarvittavan henkilöstön sekä varaa tarvitsemansa ajoneuvot, työkoneet, laitteet ja toimitilat. Pelastuslaitoksen tehtävänä on varautua oman toimintansa ja palvelutuotannon häiriöttömään jatkamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa.

Päätös palvelutasosta

Väestön varoittamista varten on hankittu suurtehohälyttimiä ja niiden hankinta jatkuu tarpeen mukaan. Valmius-, evakuointi- ja väestönsuojelusuunnitelmat tarkistetaan vähintään kerran palvelutasopäätöskaudessa. Suunnitelmien tarkastusvaiheessa yhteen sovitetaan kalusto- ja tilavarukset. Henkilövaraukset tarkistetaan kolmen vuoden välein. Henkilöstön osaaminen varmistetaan koulutuksin. Väestönsuojelussa huomioidaan johtokeskusten ja väestönsuojelumuodostelmien varustaminen.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Pelastuslaitos on varautunut riittävin suunnitelmin ja varauksin poikkeusoloihin. Henkilöstö osallistuu varautumiskoulutuksiin ja valmiusharjoituksiin. Lisäksi sopimuspalokuntalaisten viikkoharjoittelussa huomioidaan varautuminen poikkeusoloihin yhdellä teemaharjoituksena vuosittain. Väestönsuojelusuunnitelman mukaisesti johtokeskuksen ja väestönsuojelumuodostelmien varustamiseksi varataan 8000 € jokaiselle vuodelle palvelutasopäätöskaudella.

Resursointi

Pelastuspäällikön johdolla pelastustoiminnan tulosalue (1,5htv).

4.3 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista 1368/2018

Tässä asetuksessa säädetään pelastustoimen suunnitelmista, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelmista. Pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien tulee vastata paikallisia tarpeita ja niiden sisällön tulee perustua pelastustoimen alueella esiintyviin uhkiin ja niistä aiheutuvien riskien arviointiin.

Tavoite

Pelastustoimen suunnitelmat pidetään ajantasaisena palvelutasopäätöskauden aikana.

Mittarit:

- ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastuslain ja muiden säädösten mukaiset suunnitelmat. Ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein. Varautumissuunnitelmat tarkistetaan vähintään kerran palvelutasopäätöskaudessa. Suunnitelmien käytettävyyttä testataan pelastus- ja valmiusharjoitusten yhteydessä.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Pelastustoimen suunnitelmia tarkastellaan ja kehitetään koko palvelutasopäätöskauden ajan.

Resursointi

Pelastuspäällikön johdolla pelastustoiminnan tulosalue (1,5hv).

4.4 Öljyntorjunta

Pelastuslaki (379/2011)

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen öljyntorjuntasuunnitelma on laadittu vuosille 2017–2021. Suunnitelman mukaan öljyntorjuntamateriaalia ja -kalustoa on varattuna riskien mukaisesti jokaisen paloaseman alueelle ja lisäksi sitä keskitetään suurempiin varastoihin. Maaöljyvahinkojen torjuntakalustoa on keskitetty Haapajärven paloasemalle ja alusöljyvahinkojen torjuntakalustoa Kalajoen ja Raahen paloasemille.

Merellisen öljyntorjunnan kalustoa on kehitetty viime vuosina voimakkaasti. B/C-luokan öljyntorjunnan työveneet on uusittu jokaiselle rannikon paloasemalle sekä Kestilän paloasemalle vuosien 2016–2019 aikana. F-luokan kerääviä öljyntorjuntaveneitä on yhteensä kaksi, jotka ovat sijoitettuna Kalajoelle ja Raahen. Raahen F-luokan keräävän veneen uusita on käynnissä ja se valmistuu vuoteen 2022 mennessä. Sisämaan paloasemilla on lähinnä sisävesiolosuhteisiin tarkoitettua öljyntorjuntavenekalustoa. Jokilaak-

sojen pelastuslaitos on hankkinut aluskaluston lisäksi uutta rannikkopuomikalustoa, jotka ovat sijoitettuna rannikon merellisen öljyntorjunnan varastopaikoille Kalajoelle (1 500 metriä) ja Raaheen (2 000 metriä). Toiminnasta ja johtovastuusta alus- ja kemikaalionnettomuuksissa merialueella on sovittu yhteistointasuunnitelmassa yhdessä Rajavartiolaitoksen kanssa.

Öljysuojarahaston muuttunut rahoitustilanne aiheuttaa suuria kustannuspaineita pelastuslaitosten budjetteihin. Edes valmiuden ylläpitokustannuksia ei vuonna 2020 korvata pelastuslaitoksille. Tilanteen toivotaan paranevan tulevina vuosina.

Tavoite

Öljyntorjuntaa kehitetään Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) vahvistaman Jokilaaksojen pelastuslaitoksen laatiman öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi merialueelle laaditaan erillinen suorituskvyn ylläpito- ja kehittämissuunnitelma yhteistyössä Länsi-Suomen merivartioston kanssa.

Päätös palvelutasosta

Öljyntorjuntaa kehitetään öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti yhteistyössä Länsi-Suomen merivartioston ja Öljysuojarahaston kanssa.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Öljyntorjuntaa kehitetään Länsi-Suomen merivartioston kanssa laaditun riskianalyysiin perustuvan suorituskvyn ylläpito- ja kehittämissuunnitelman, sekä Jokilaaksojen pelastuslaitoksen riskianalyysiin perustuvan öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti, siten että öljyntorjuntakalusto on ajanmukaista, riittävän monipuolista ja uudistettu niin, että torjuntavälineet ovat nopeasti käyttöönotettavissa ja valmiina kuljetusvälineissä. Henkilöstö on koulutettu käyttämään öljyntorjuntavälineistöä kaikissa olosuhteissa tehokkaasti ja viivytyksettä. Suunnitelma päivitetään viiden vuoden välein ja toteutumista arvioidaan suunnitelmakausittain. Lisäksi öljyntorjunnan kehittämisessä hyödynnetään soveltuvin osin Perämeren öljyntorjuntahankkeen (PÖK-hanke) havaintoja ja tuloksia. Öljyntorjuntasuunnitelma päivitetään 2021.

Resursointi

Pelastustoiminnan tulosalue vastaa suunnittelusta ja kaluston hankinnasta. Koko pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö osallistuu öljyntorjunnan käytännön toteutukseen.

5. PALVELUTASOPÄÄTÖS MUISTA TEHTÄVISTÄ

Pelastuslain mukaan pelastuslaitos voi lakisääteisten tehtävien lisäksi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, tukea pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua tai huolehtia muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

5.1 Ensihoitopalvelu

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa ensihoitoa koskevan lainsäädännön valmistelusta ja ohjaa sekä valvoo toimintaa yleisellä tasolla. Ensihoitoa on äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellisen hoidon antaminen ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen hoitoyksikköön. Ensihoitopalvelu ja siihen liittyvä sairaanhoito ovat osa terveydenhuoltoa. Sairaanhoitopiirit järjestävät alueensa ensihoitopalvelun. Ne voivat hoitaa toiminnan itse, yhteistyössä pelastustoimen tai toisen sairaanhoitopiirin kanssa tai ostaa palvelun muulta palveluntuottajalta.

PPSHP on päättänyt tuottaa ensihoitopalvelut yhteistoiminnassa alueen pelastuslaitosten kanssa. Samalla PPSHP päätti nostaa alueen valmiudessa olevat ensihoitoyksiköt välittömään lähtövalmiuteen. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Jokilaaksojen pelastuslaitoksen välillä on ensihoitopalvelua koskeva yhteistoimintasopimus. Tämän sopimuksen mukaan Jokilaaksojen pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun koko pelastustoimialueelle, pois lukien Reisjärven kunta. Sopimus on voimassa vuoden 2021 loppuun.

Jokilaaksojen pelastuslaitos ovat operatiivisen ensihoitopalvelun vastuullinen tuottaja. Pelastuslaitosten vastuulla on muun muassa yhteistoimintasopimuksen mukaisen ensihoitovalmiuden ylläpitäminen ja hätäkeskuksen välittämien kiireellisyysluokan A-D ensihoitotehtävien suorittaminen. Ensihoitopalveluun kuuluvasta ensihoitoyksiköiden kokonaismäärästä, tasosta (hoito-/perustaso), valmiudesta ja sijoituksesta on vaatimukset PPSHP:n ensihoidon palvelutasopäätöksessä, jonka noudattamista edellytetään PPSHP:n ja pelastuslaitoksen välisessä ensihoitopalvelun yhteistoimintasopimuksessa.

Jokilaaksojen pelastuslaitoksen osalta PPSHP:n ensihoidon palvelutasopäätöksessä määrätty ensihoitoyksiköiden sijoittelu:

Raahe: PP622 klo 08-08, PP623 klo 08-08 (10-20 Vihanti), PP631 klo 08-20 (arkisin). Ruukki: PP621 klo 08-08

Kalajoki: PP624 klo 08-08, PP632 klo 08-20

Oulainen: PP523 klo 08-08, PP531 klo 08-08

Ylivieska: PP522 klo 08-08, PP521 klo 08-08 (klo 8-20 Sievi), PP533 klo 08-20

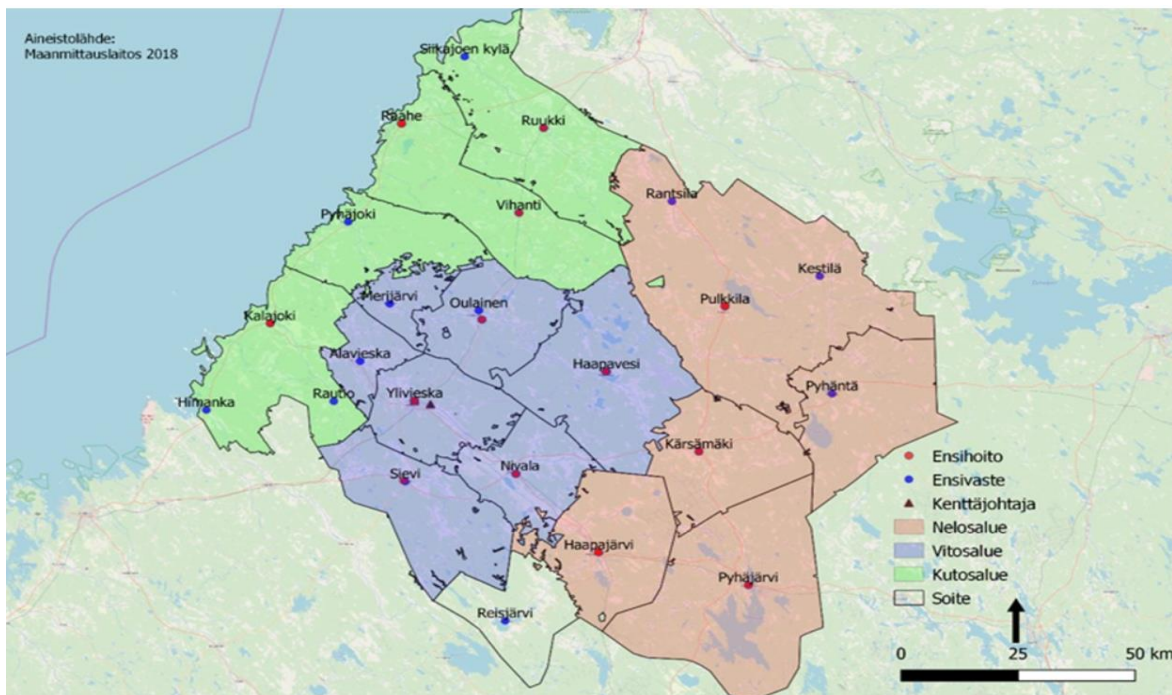
Nivala: PP525 klo 08-08, PP532 klo 08-20

Haapajärvi: PP422 klo 08-08, PP423 klo 08-08

Kärsämäki: PP433 klo 08-20

Pyhäjärvi: PP424 klo 08-08

Pulkkila: 421 klo 08-08, PP431 klo 08-20

Kuva 7. Ensihoitoyksiköiden sijoittelu Jokilaaksojen pelastuslaitoksen alueella

Tavoite

Tuotamme ensihoito- ja ensivastetehtävät eettisesti, ammattitaitoisesti ja kustannustehokkaasti.

Mittarit:

- Valmiuspoikkeamien määrä

Päätös palvelutasosta

Noudatamme Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin palvelutasopäätöstä ensihoitopalvelusta.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Pelastuslaitos sitoutuu toteuttamaan ensihoidon yhteistoimintasopimusta, ensivastesopimuksia ja PPSHP:n ensihoidon palvelutasopäätöstä sekä ensihoitopalvelun kehittämistä. Pelastuslaitoksen toteuttama ensihoitopalvelu siirretään hallitusti ja laadukkaasti vuoden 2022 alusta alkaen sairaanhoitopiirin vastuulle.

Resursointi

Ensihoitopalvelun resursoinnista sovitaan Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa, noudattaen palvelutasopäätöstä.

5.1.1 Henkilöstö

Alueella toimii yhteensä 20 hoitotasolle varusteltua ensihoitoyksikköä. Hoitotasolle varusteltuja lisäyksiköitä on neljä kappaletta. Yksiköistä 13 on hoitotasolla ja ne ovat välittömässä ympärivuorokautisessa lähtövalmiudessa. Lisäksi alueella on valmiudessa 24 paloasemien tulosalueen ensivasteyksikköä. Ensihoidossa työskentelee 165 terveydenhuollon ammattihenkilöä, joista 121 hoitotason ensihoitajaa ja 44 perustason ensihoitajaa.

Ensihoidon tulosaluetta johtaa ensihoitopäällikkö. Lisäksi ensihoidon hallinnossa ja tukipalvelussa työskentelee viisi ensihoitomestaria ja vuorotyössä on kuusi ensihoidon esimiestä, jotka osallistuvat myös operatiiviseen ensihoitotoimintaan.

5.1.2 Ensivastetoiminta

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 40 §:n mukaan ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta hälytettävissä olevan muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan luokse. Ensivastetoiminta tukee potilaan hätäensiavun käynnistymistä ja luo paremmat lähtökohdat potilaan hoidolle. Ensivasteyksikön lisäksi hälytetään tehtäviin käytännössä aina myös ensihoidon yksikkö, sillä ensivasteyksikkö on tarkoitettu yllä kuvatusti hätäensiaputaisoisen avun antamisen nopeuttamiseen, eikä ensivasteyksikkö joka tapauksessa kuljeta potilasta kuin poikkeustapauksissa. PPSHP on sisällyttänyt ensivastetoiminnan osaksi ensihoitopalvelua. Jokilaaksojen pelastuslaitos on tehnyt PPSHP:n kanssa ensihoidon yhteistoimintasopimusta vastaavan sopimuksen ensivastetoiminnasta. Sopimus kattaa 24:n ensivasteyksikön palvelun.

Tavoite

Tuotamme ensivastetoimintaa eettisesti, ammattitaitoisesti ja kustannustehokkaasti.

Mittarit:

- Potilasturvallisuuspoikkeamat
- Ensivastekoulutusten toteutuminen

Päätös palvelutasosta

Noudatamme Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien kanssa laadittuja sopimuksia ensivastetoiminnasta.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Pelastuslaitos sitoutuu toteuttamaan ensivastesopimuksia sekä ensivastetoiminnan kehittämistä.

5.2 Kansainvälinen toiminta

Pohjois-Suomen pelastuslaitokset ovat muodostaneet 2019 yhteisen pelastusjoukkueen (Finnish Arctic Rescue Team), jossa kukin pelastuslaitos ylläpitää pelastusryhmää. Tätä joukkuetta voidaan hyödyntää alueellamme tapahtuvissa pitkäkestoisissa onnettomuustilanteissa ja näin ollen se tuo hyvän henkilöstö-resurssin käytettäväksi. Tätä ryhmää käytetään myös mahdollisissa kansainvälisissä tehtävissä. ART on hyväksytty osaksi Euroopan pelastuspalvelupoolia (ERCC) vuonna 2020. EU tukee mm. ryhmän varustamista. Tavoitteena on, että pelastusjoukkue sertifioidaan 2021, jonka jälkeen ryhmä on valmiudessa osallistumaan mm. EU:n alueella tapahtuviin onnettomuuksiin The High Capacity Pumping-moduulilla.

Tavoite

- Osallistutaan sopimusten mukaiseen kansainväliseen yhteistyöhön.

Mittarit:

- The High Capacity Pumping-moduulin sertifiointi ja Barents-harjoitukset

Päätös palvelutasosta

- Osallistutaan sopimusten mukaan Barentsin alueen yhteistyöhön, Pohjoisen pelastusjoukkueen toimintaan sekä USAR/FRT toimintaan tarpeen mukaan.

Päätös palvelustason kehittämisestä 2021–2024

Pohjoisen pelastusjoukkueen sertifiointi osaksi Euroopan unionin pelastuspoolia tuo velvollisuuden osallistua viiden vuoden ajan osaksi pelastuspoolia. Jatketaan edelleen Pohjoisen pelastusjoukkueen ja Barentsin alueen yhteistyön kehittämistä

5.3 Alueen valmiussuunnittelun tukeminen

Pelastuslaki (379/2011) 27§

Pelastuslaitoksen lakisääteisellä vastuulla on oma valmiussuunnittelu sekä varautuminen. Pelastuslain mukaan pelastuslaitos voi tukea kuntien valmiussuunnittelua, mikäli siitä on kunnan kanssa sovittu.

Valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyvä vastuu on pelastuslaitoksessa keskitetty pelastustoiminnan tulosalueelle, jossa suunnittelua ja varautumista toteutetaan pelastuspäällikön johdolla. Myös pelastuslaitoksen oman valmiussuunnittelun ja varautumisen sekä kuntien sekä kuntayhtymien valmiussuunnittelun tukemista hoidetaan ja johdetaan pelastustoiminnan tulosalueelta.

Kuntia ja kuntayhtymiä on tuettu tarjoamalla asiantuntijapalveluita suunnitelmien laadinnassa ja varautumiskoulutusten järjestämisessä.

Kuntien ja kuntayhtymien valmiussuunnitelmat ovat pääosin ajantasaiset. Kunnat ovat kertoneet tarpeesta osallistua pelastuslaitoksen järjestämiin varautumiskoulutuksiin. Varautumisverkostokirjeiden kirjoittaminen aloitettiin vuonna 2012. Kirjeissä on käsitelty valmiussuunnittelun ja varautumisen sektorin ajankohtaisia asioita.

Yleisesti voidaan todeta, että kuntien valmiussuunnittelun saralla on aktivoiduttu vasta valmiusharjoitusten alla. Varautumiseen liittyviä toimintatapoja on kehitettävä, jotta normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen arkipäiväistyisi ja siitä tulisi laadukkaampaa. Ongelmana kehittämisessä lienee lähinnä kuntien resurssien puute.

Jokilaaksojen valmius- ja turvallisuusfoorumi perustettiin pelastuslaitoksen aloitteesta alkuvuodesta 2020. Valmius- ja turvallisuusfoorumin toiminta on järjestetty kuntavetoisesti ja pelastuslaitos tukee sekä osallistuu foorumin toimintaan aktiivisesti. Foorumin toiminnassa on mukana eri viranomaistahoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita. Foorumilla on sen perustamisesta alkaen ollut tärkeä roolialueen kuntien keskinäisen informaation vaihdossa ja alueen tilannekuvan kokoamisessa muun muassa koronapandemian rantautuessa Suomeen keväällä 2020.

Tavoite

Jokilaaksojen alueen valmiussuunnitteluvuorolliset varautuvat normaaliolojen häiriötilanteiden varalle osana jokapäiväistä toimintaa tiiviissä yhteistyössä keskenään. Alueen toimijoille järjestetään valmius- ja turvallisuusfoorumeissa hyväksytyn toimintasuunnitelman mukaisesti varautumiseen liittyviä koulutuksia.

Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua resurssiensa puitteissa sekä kehittää alueen kuntien, pelastuslaitoksen ja muiden viranomaisten varautumisen valmistelujen yhteistyötä alueellaan.

Mittarit:

- kuntien valmiussuunnitelmien ajantasaisuus
- kuntiin ja yhteistyötahoille suunnatun palautekyselyn tulokset

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti valmius- ja turvallisuusfoorumin työhön, järjestää ja tukee sen puitteissa järjestettäviä varautumisen ja turvallisuuden koulutuksia resurssiensa puitteissa sekä tukee alueensa kuntia ja kuntayhtymiä niiden valmiussuunnittelussa.

Päätös palvelustason kehittamisestä 2021–2024

Vuonna 2021 valmius- ja turvallisuusfoorumin työ vakiinnutetaan yhteistyössä kuntien kanssa osaksi vuositteista palvelutuotannon toimintasuunnittelua. Sen lisäksi kuntien valmiussuunnittelua tukevaa palvelutuotantoa kehitetään ja syvennetään valmius- ja turvallisuusfoorumeissa sovitulla tavalla.

Resursointi

Kuntien ja kuntayhtymien valmiussuunnittelua sekä valmius- ja turvallisuusfoorumin tavoitteita edistävää työtä tekee ensisijaisesti päätoimisesti valmiussuunnittelija (0,8 htv). Tämän lisäksi pelastuslaitoksen johtoryhmä ja keskijohto osallistuu tarpeen mukaan kuntia ja kuntayhtymiä sekä valmius- ja turvallisuusfoorumeja tukevaan työhön.

5.4 Muut mahdolliset tehtävät

Mikäli on perusteltua, pelastustoimen lakisääteisiä tehtäviä ja ensihoidon sopimusperusteisia tehtäviä vaarantamatta, voi pelastuslaitos ottaa tehtäväkseen muita erikseen sovittavia ei-lakisääteisiä tehtäviä. Hallintosäännön 30 §:n mukaan johtokunta tekee palokuntasopimukset, ensihoitosopimukset sekä niihin vaikuttavuudeltaan verrattavissa olevat sopimukset ja käsittelee muut asian laadun mukaan sille kuuluvat asiat.

6. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Tähän kootaan ”Päätös palvelutason kehittämisestä 2021–2024” -otsikoiden teksteistä kehittämiskohteet taulukko.

TAVOITE	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINMITTARIT	TULOSALUEET	TOTEUTU- NUT
2.2 Uhkien ja riskien arviointi Riskianalyysi tukee pelastuslaitoksen toimintojen ja toimintavalmiuden suunnittelua sekä toteutusta Riskianalyysi toimii lainsäädännön lisäksi mitoituksen sekä palvelutasopäätöksen perustana.	Riskianalyysi pidetään ajantasaisena. Kehitetään onnettomuuskehityksen, riskilukujen muutosten ja ongelmariskiruutujen seurantaa. Analysoidaan ja kootaan riskianalyysiin riittävän kattavan riskikuvan toiminta-alueesta ja –ympäristöstä. Hyödynnetään riskianalyysin tietoja paremmin päätöksenteon tukena Riskiruutuaineisto päivitetään tarvittaessa kesken palvelutasopäätöskauden	Ongelmariskiruutujen kehitys Toimintavalmiudentoteuma	Riskienhallinnan tulosalue	
3.1 Hallintopalvelut Sujuvat ja toimivat henkilöstö- ja taloushallinnon prosessit	Laaditaan keskeisimmistä henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseista esimiesten käyttöön prosessikuvaukset		Hallinto	

3.1.1 Talous Riittävät taloudelliset resurssit palvelutuotannon ylläpitoon ja kehittämiseen. Kuntalaskutuksen käyttötalouden kehitys vastaa alueen kuntien toimintamenojen kehitystä	Toiminnan jatkuva tehostaminen ja henkilöstön kustannustietoisuuden kehittäminen	Talousarvioiden toteutumat	Kaikki	
3.1.2 Henkilöstö Riittävä osaava ja toimintakykyinen päätoiminen- sekä sopimushenkilöstö. Vahva nuorisotyö sopimuspalokunnissa -> tukee siirtymistä hälytysosastoihin ja pelastusalan ammatteihin Pelastustoimen päätoimisen henkilöstön kelpoisuusehdot täyttyvät 95 %:sti Ensihoidon henkilöstön kelpoisuusvaatimukset täyttyvät 100%:sti.	Strategisen hyvinvoinnin johtamisen mallia kehitetään ja käytäntöjä jatketaan. Kehitetään myönteistä työnantajakuva. Henkilöstön, toimintakykyä osaamista sekä hyvinvointia kehitetään. Tehostetaan rekrytointia. Sopimushenkilöstön sitoutuneisuutta, motivaatiota, toimintakykyä ja rekrytointia kehitetään yhteistyössä sopimuspalokuntien kanssa.	Henkilöstön vaihtuvuuden vähentäminen Työhyvinvointikyselyn tulokset: päätoiminen henkilöstö Sopimuspalokuntien lukumäärä Hälytysosastolaisten määrä Työhyvinvointikyselyn tulokset: sopimushenkilöstö Palokuntanuorten määrä	Kaikki	

	Perustetaan laajapohjainen hanke sopimuspalokunta-toiminnan kehittämisohjelman tekoa varten. Kehitetään nuoriso-osastojen ja naisosastojen toimintaa ohjaamalla päätoimisen henkilökunnan työpanosta osana kokonaisvaltaista sopimuspalokuntien toiminnan kehittämistä.	Palokuntanaisten lukumäärä		
3.1.3 Kehittämistoiminta, osaamisen kehittäminen Osaamisen kehittämistoimintaa johdetaan, toiminta on suunnitelmallista ja tietoon perustuvaa.	Osaamisen kehittäminen on systemaattisena esimiestoiminnan osana sekä osana organisaation ylimmän ja keskijohdon toimintaa. Osaamisen kehittämisen prosessin osia rakennetaan yhteistyössä kaikkien kulloinkin asianosaisina olevien kanssa.	Osaamistarvemäärittelyiden lukumäärä Osaamiskartoitusten lukumäärä Koulutustapahtumien lukumäärä	Kaikki	
3.1.3 Kehittämistoiminta, viestintä Viestinnän vaikuttavuus paranee.	Viestinnän vastuut eri yhteyksissä selkeytetään. Viestintätoimintaa kokonaisuutena kehitetään erillisessä työryhmässä. Viestintäkanavia kehitetään	Asiakastyytyväisyyskyselyiden määrä Asiakkaiden tyytyväisyys Henkilöstön tyytyväisyys Tavoitettavuuden tunnusluvut	Kaikki	

3.1.3 Kehittämistoiminta, omavalvonta-ohjelma Omavalvontaohjelma on käytössä.	Omavalvontaohjelman käyttöönotosta tehdään päätös, jolla varmistetaan tarvittavat voimavarat ohjelman käyttöönottamiseksi palvelutasopäätöskauden aikana. Toiminnan käyttöönotto suunnitellaan vaiheittain rakennettavaksi siten, että eteneminen voidaan varmistaa. Toimintaan resursoidaan.	Omavalvontaohjelman käyttöönoton vaiheiden tila	Kaikki	
3.1.4 Työsuojelu Turvallinen työpaikka Toimiva työturvallisuuksien poikkeamien ilmoitusjärjestelmä	Vahvistetaan henkilöstön turvallisuustietoisuutta koulutuksella ja huomioimalla kaikessa toiminnassa turvalliset työtavat Työturvallisuuspoikkeamat käsitellään nopeasti ja asianmukaisesti. Poikkeamiin puututaan ja niitä pyritään estämään koulutusten, tiedottamisen ja lähiesimiestyön avulla Työturvallisuutta kehitetään yhdessä henkilöstön, hallinnon ja työterveyden kanssa.	Työtapaturmien määrä vähenee	Kaikki	

	Paloasemarakennusten työn vaarojen selvitys- ja arviointityön tiedot saatetaan sähköiseen kirjausjärjestelmään Pelastusajoneuvojen vaarojen selvitys- ja arviointityö aloitetaan sähköisessä järjestelmässä			
4.1 Pelastuslaitokselle kuuluva ohjaus Asiakkaat lähestyvät pelastuslaitosta matalalla kynnyksellä	Kehitetään ohjaukseen käytetyn työajan tilastointia. Kartoitetaan alueella nuohoavien yritysten yhteystiedot Pyritään määrävälein järjestämään nuohouksen ajankohtaispäivät. Pyritään edistämään nuohoojien ammattitaitoa kiinteistön turvallisuuden arvioinnissa Suoritetaan lain edellyttämät ohjausvelvoitteet asiakkailla Hyödynnetään asiakkaiden toimittamia asiakirjoja tiedottamisessa sekä varautumisessa		Riskienhallinnan tulosalue	

	Käsitellään kaikki nuohoojilta tulevat kirjalliset ilmoitukset			
4.1.2 Turvallisuusviestintä Saavutetaan 100% turvallisuusviestintäsuunnitelmassa suunnitellut lapsi- ja nuorisokohderyhmät Korostetaan jokaisen yksilön ja yhteisön omatoimisen varautumisen merkitystä ja vastuuta turvallisuuden edistämisessä Käytössä on yhdenmukaiset työkalut- ja menetelmän Tavoitetaan alueen asukkaat ja toimija kattavasti	Kehitetään turvallisuuskoulutusten sisältöä Pyritään lisäämään vaikuttavuutta huomioimalla turvallisuusviestintäsuunnitelmassa erityisryhmien ja ikäihmisten parissa työskentelevät ja heidän kauttaan aikaansaattava vaikuttavuus ao. ryhmien turvallisuudessa Turvallisuusviestintä on hyvin suunniteltua ja asiakas-keskeistä	Kohderyhmäkohtaisen toteuman seuranta Asiakaspalautteet Sosiaalisen median turvallisuusviestintäjulkaisujen määrä ja tavoitettavuus	Riskienhallinnan tulosalue	

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi lisätä onnettomuuksien ehkäisytyn vaikuttavuutta pelastuslaitos sitoutuu toimimaan aktiivisesti pelastusalan asiantuntijana alueen erilaisissa viranomaisyhteistyömekanismeissa	vahvistetaan yhteistyösuhteita turvallisuuden edistämiseksi huolehditaan ohjausvelvoitteesta järjestämällä viranomaisten yhteisiä koulutustilaisuuksia alueella kehitetään paloriski-ilmoitusmenettelyä ja koulutetaan alueen sosiaalialan toimijat ilmoituksen tekemiseen.		Riskienhallinnan tulosalue	
4.1.4 Palontutkinta Syttymissyiden selvittäminen ja vastaavien onnettomuuksien ehkäisy Vahinkojen rajoittaminen – sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen	Kehitetään palontutkintatulosten analysointia ja hyödyntämistä pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisytyn tarpeisiin sekä turvallisuusviestinnässä ja sosiaalisessa mediassa palontutkijoiden osaamista kehitetään koulutuksilla Uusille palontutkijoille luodaan työnohessa suoritettava opintopolku yhteistyössä pelastusopiston kanssa	2-tason palontutkintojen ja pelastustoimen kulun selvitysten määrä koulutettujen palontutkijoiden määrä palontutkinta tulosten hyödyntäminen viestinnässä	Riskienhallinnan tulosalue	

4.1.5 Valvontatoiminta Vähentää onnettomuuksia ja lisätä ihmisten turvallisuutta Vaikutetaan asiakkaan turvallisuustietoisuuteen ja valvotaan rakennusten paloturvallisuutta Suoritetaan vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaiset valvontakäynnit Riittävä osaaminen valvontatoiminnan suorittamiseen Suunnitellut yritys- ja laitospaikoitteiden määräaikaisten palotarkastukset saavutetaan 100%	Määrällisten tavoitteiden lisäksi seurataan ja kehitetään valvontatoiminnan laatua asiakaspalautteiden avulla Tavoitteiden seuranta-, kehitys- ja esimiestyö on säännöllistä ja suunnitelmallista Kehittämistarpeet tunnistetaan ja ongelmakohtiin puututaan viipymättä Valvontatyön laatua kehitetään koko valvontaprosessin osalta	Valvonnan toteuma Asiakaspalautteet Valvontapöytäkirjojen laadullinen tarkastelu	Riskienhallinnan tulosalue	
4.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehittäminen	Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehittäminen yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa	Kustannusneutraalisti	Pelastustoiminnan tulosalue	

Toimintavalmius Kemikaalisukellustoiminnan keskittäminen Vesisukellusryhmän tarpeellisuuden arviointi Kahden yksikön paloasemien kriteerit Kalusto on ajan tasalla	Toimintavalmiuden ylläpito verrokipelastuslaitosten keskiarvon tasolla Kemikaalisuojapukujen keskittäminen viidelle paloasemalle Toteutetaan yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa Määritellään kahden yksikön paloasemien kriteerit Kaluston ennakoiwaan huoltoon ja kunnossapitoon sekä uusintahankintoihin turvataan riittävät määrärahat	Toimintavalmiuden toteutumaa A- ja B –kiireellisyysluokan tehtävissä riskiruuduittain Toimintavalmiusvertailu A- ja B –kiireellisyysluokan tehtävissä verrokipelastuslaitoksiin nähden Kustannussäästö Tapahtuneet vesipelastustehtävät Asukasluku, tehtävämäärä, paloasemakiinteistöt, poikkeusolot Ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein Ensilähdön sammutusauton maks. ikä 20v Muun raskaankaluston maks.ikä 28 v	Paloasemien tulosalue Pelastustoiminnan ja paloasemien tulosalueet	
4.3 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat pelastustoiminnan suunnitelman pidetään ajan tasalla PTP kauden aikana	ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein	ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein		

5.1 Ensihoitopalvelut Tuottaa ensihoito- ja ensivastetehtävät eettisesti, ammattitaitoisesti ja kustannustehokkaasti Noudatetaan PPSHP:n palvelutasopäätöstä ensihoitopalvelusta	Sitoudutaan tuottamaan ensihoidon yhteistoimintasopimusta, ensivastesopimusta ja PPSHP:n ensihoidon palvelutasopäätöstä Sitoudutaan kehittämään ensihoitopalvelua	Valmiuspoikkeamien määrä	Ensihoidon tulosalue	
5.2 Kansainvälinen toiminta Pohjois-Suomen pelastusjoukkueen sertifiointi	Laaditaan yhdessä sisäministeriön ja pelastusopiston kanssa		Pelastustoiminnan tulosalue	
5.5. Alueen valmiussuunnittelun tukeminen	Valmius- ja turvallisuusfoorumin työ vakiinnutetaan yhteistyössä kuntien kanssa osaksi vuosittaista palvelutuotannon toimintasuunnittelua. Kuntien valmiussuunnittelua tukevaa palvelutuotantoa kehitetään ja syvennetään valmius- ja turvallisuusfoorumissa sovittulla tavalla.	Kuntien valmiussuunnitelmien ajantasaisuus Kuntiin ja yhteistyötahoille suunnatun palautekyselyn tulokset	Pelastustoiminnan tulosalue	

LIITTEET

LIITE 1

VERROKKIPELASTUSLAITOKSET

Taulukossa on esitetty toimintavalmiusaikojen toteutumaprosentteja pelastustoiminnan kiireellisten tehtävien osalta riskiluokittain. Prosenttiluvut on esitetty sekä ensimmäisen yksikön (1. yksikkö) että tehoon pelastustoiminnan (P.toiminta) osalta I-III –riskiluokissa viiden vuoden seurantajaksolla 2015-2019.

Verrokki pelastuslaitokset 2015-2019

Pelastustoimen alue	5v toteuma yhteensä I-III riskiluokat		I riskiluokka		II riskiluokka		III riskiluokka	
	1.yk-sikkö	p.toiminta	1.yk-sikkö	p.toiminta	1.yksikkö	p.toiminta	1.yk-sikkö	p.toiminta
Etelä-Savo	85	82	75	73	84	80	98	95
Keski-Suomi	76	72	49	45	82	75	97	95
Etelä-Pohjanmaa	94	92	75	75	95	93	99	99
Keski-Pohjanmaa	94	95	85	87	96	96	100	99
Pohjois-Savo	74	73	49	48	83	79	95	92
Pohjois-Karjala	80	79	71	78	79	76	94	93
Kainuu	81	81	72	72	77	80	97	91
Oulu-Koillismaa	79	80	66	69	82	83	96	95
Lappi	78	79	58	65	78	76	91	92
ka.	81	80	62	63	84	82	96	95
Jokilaaksot	87	86	86	81	83	84	95	93

HUOM! Jokilaaksot eivät mukana 2015-2019 ka., erillinen luku ka. alla

Taulukko 4. Toimintavalmiusaikavertailu, verrokkipelastuslaitokset, 2015–19. Lähde: Pronto-tietojärjestelmä 6.10.2020

LIITE 2

VAKINAISET VIRAT JA TOIMET TULOSALUEITTAIN SEKÄ SOPIMUSPALOKUNNAT 30.9.2020

Hallinto

- Pelastusjohtaja
- Hallinto- ja taloussuunnittelija
- Toimistos sihteeri

Kehittämistoiminta

- Kehittämispäällikkö

Riskienhallinta

- Riskienhallintapäällikkö
- Paloinsinööri
- Johtava palotarkastaja
- Erityisasiantuntija
- Palotarkastajia 3
- Palomestari

Pelastustoiminta

- Pelastuspäällikkö
- Valmiuspäällikkö
- Valmiussuunnittelija
- Tietoturvapäällikkö
- Viestimestari
- Palomestareita 4
- Erityissuunnittelija
- Kalustosuunnittelija
- Varushuoltaja
- Huoltoautonkuljettaja

Paloasemien tulosalue

- Toimialuepäällikkö
- Palopäälliköitä 3
- Palomestari, komentotoimisto
- Palomestareita 7
- Paloiesimiehiä 12

- Ylipalomiehiä 13
- Palomiehiä 33
- Kalustonhoitajia /- huoltajia 5

Sopimuspalokunnat (31.12.2019)

- Sopimuspalokuntia 21, joissa
 - hälytysosastolaisia 537
 - palokuntanuoria 20 sopimuspalokunnassa 326
 - palokuntanaisia 16 sopimuspalokunnassa 107
- Alueen sopimuspalokunnat:
 - Alavieska, Alavieskan VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Haapajärvi, Haapajärven VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Haapavesi, Haapaveden VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Kalajoki, Himangan Vapaaehtoinen Palokunta ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Kalajoki, Kalajoen Palohenkilöstö ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Kalajoki, Raution palohenkilöstö ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Kärsämäki, Kärsämäen VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Merijärvi, Oulaisten VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Nivala, Nivalan VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Oulainen, Oulaisten VPK ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Pyhäjoki, Pyhäjoen Tulitaistelijat ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Pyhäjärvi, Pyhäsalmen VPK, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Pyhäntä, Pyhännän VPK, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Raahen, Raahen VPK, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Raahen, Vihannin Tulentorjujat ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Reisjärvi, Reisjärven sopimuspalokuntayhdistys ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Sievi, Sievin Puolivakinaiset palomiehet ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 26 hlöä
 - Siikajoki, Siikajoen kylä, Ruukin palokuntalaisten tuki ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Siikajoki, Ruukin palokuntalaisten tuki ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Siikalatva, Kestilän VPK, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä
 - Siikalatva, Pulkkilan palomiesyhdistys ry, hälytysosaston minimitaloitevahvuus 14 hlöä

- Siikalatva, Rantsilan palomiesyhdistys ry, hälytysosaston minimitavoitevahvuus 14 hlöä
- Ylivieska, Ylivieskan VPK, hälytysosaston minimitavoitevahvuus 26 hlöä

Ensihoidon tulosalue

- Ensihoitopäällikkö
- Ensihoitomestareita 3, joista yksi vastaa ensivasteesta
- Ensihoitomestareita, komentotoimisto 2
- Ensihoidon esimiehiä 6
- Ensihoitajia 156
- Toimistosihhteereitä 2